

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

**СТРАТЕГИЈА
РАЗВОЈА ПРЕДУЗЕТНИШТВА ЖЕНА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД 2025–2031. ГОДИНА**

Бања Лука, март 2025. године

Садржај

УВОД.....	4
1. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА.....	5
1.1. Ситуациона анализа	5
1.1.1 Општи статистички показатељи за жене и мушкарце	5
1.2. Пословна статистика предузетништва жена Републике Српске.....	7
1.2.1. Статистички показатељи предузетништва жена.....	7
1.2.2 Показатељи успјешности пословања предузетништва жена у 2023. години	10
1.3. Реализација стратегије развоја предузетништва жена за период 2019-2023. године....	11
1.3.1. Сажетак евалуације Стратегије развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2019-2023. године.....	11
1.3.2. Закључци и препоруке.....	11
1.1.2 Предузетништво жена у земљама окружења и Европској унији	12
1.1.2.1 Налази из студије “Индекс политике малих и средњих предузећа за Западни Балкан и Турску 2022”	12
1.1.4.2 Подршка сектору предузетништва жена у региону	13
1.1.4.3 Традиционално занатство као један од видова предузетништва жена	14
1.2 SWOT анализа и стратешко фокусирање.....	16
2. СТРАТЕШКИ ДИО	17
2.1. Преглед стратешке платформе предузетништва жена	19
2.2. Визија развоја предузетништва жена у Републици Српској	19
2.3. Стратешки циљеви развоја предузетништва жена у Републици Српској.....	19
2 ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ СА ИНДИКАТОРИМА.....	23
3 КЉУЧНИ СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКТИ	28
4 ПРОВЈЕРА УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА.....	29
5 ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН.....	30
5. ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА.....	32
6. ПРИЛОЗИ СТРАТЕШКОМ ДОКУМЕНТУ:.....	34
6.1 Сажети преглед стратешких циљева, приоритета и мјера у стратешком документу	34
6.2 Детаљан преглед мјера	44
1.1. Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице	44
1.1.1. Омогућити већу финансијску подршку за предузетнице кроз подстицаје	44
1.1. Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице.....	47
1.2. Унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању предузетница .	48
1.2.1. Повећати број обука и савјетодавну подршку за предузетнице	48

Листа скраћеница

МПП РС	Министарство привреде и предузетништва Републике Српске
МПШВ РС	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске
МПОС РС	Министарство породице, омладине и спорта Републике Српске
МФ РС	Министарство финансија Републике Српске
МУЛС РС	Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске
МЕИМС РС	Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске
МТТ РС	Министарство трговине и туризма Републике Српске
МПК РС	Министарство просвјете и културе Републике Српске
РАРС	Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа Републике Српске
ПУРС	Пореска управа Републике Српске
ЗЗРС	Завод за запошљавање Републике Српске
РЗРС	Републички завод за статистику
АПИФ	Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге
ГЦ РС	Гендер центар Републике Српске
ПКРС	Привредна комора Републике Српске
ЗПК РС	Занатско-предузетничка комора Републике Српске
ЈЛС	Јединице локалне самоуправе
ЛРА	Локалне развојне агенције
ЕУНОРС	Европска мрежа предузетништва Републике Српске
ОЕСД	Организација за економску сарадњу и развој (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
МСП	Мала и средња предузећа

УВОД

Народна скупштина Републике Српске је Одлуком број 02/1-021-978/19 од 10.10.2019. године („Службени гласник Републике Српске“, број 88/19) усвојила Стратегију развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2019-2023. година. Стратегијом су били предвиђени сљедећи циљеви: јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице, унаприједити доступност и привлачност предузетништва и пословања за жене и додатно подржати специфичне области предузетништва жена. Постојање овог стратешког документа евидентирано је у извјештајима ОЕЦД-а и Европске комисије, будући да посебан стратешки документ у овој области у региону имају само Република Српска, Црна Гора и Сјеверна Македонија.

Реализација поменуте Стратегије је започела у периоду пандемије вируса корона, а наставила се у периоду када су дешавања у Украјини значајно утицала на пословање свих субјеката па и оних којих воде жене предузетнице. С тим у вези, било је потребно наставити активности подршке овој области, а посебно оне које су дјелимично реализоване, те осмислити нове видове подршке.

Потреба за доношењем посебног стратешког документа постоји и због чињенице да жене заузимају значајно мјесто у привреди. Број субјеката предузетница у Републици Српској континуирано расте сваке године. У 2023. години привредни субјекти у којима су жене власнице и сувласнице имале су учешће од 27,95% у укупном броју субјеката у Републици Српској. Међутим, још увијек постоје одређене препреке или предрасуде када су у питању власнице привредних субјеката или жене које управљају привредним субјектима. Такође, постоје посебне области, у којима је неопходно осмислити специфичне активности подршке, а односе се на очување традиције и културног наслеђа, односно области традиционалних заната¹.

Европска комисија промовише економско оснаживање жена и предузетништво жена. На основу потреба које су исказале предузетнице, Комисија подстиче умрежавање и размјену добрих пракси, као и иницијативе које помажу женама да изграде повјерење у своје способности. Додатно, у извјештају ОЕЦД-а „Индекс МСП политике за Западни Балкан и Турску 2022“, као препорука, наведено је да је потребно осигурати постојање активних стратегија предузетништва жена, које обухватају сва подручја привреде, а односе се на мјере везане за финансијску помоћ, обуку, вођење, укључивање жена у кључна тијела која доносе одлуке и мјере које подстичу жене у предузетништву.

У Републици Српској доношење Стратегије развоја предузетништва жена предвиђено је чланом 12. став 4. Закона о развоју малих и средњих предузећа („Службени гласник Републике Српске“, бр. 50/13, 84/19 и 115/24) и Стратегијом развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2021-2027. година.

Будући да је претходна Стратегија у овој области истекла, доношење новог стратешког документа предвиђено је планским документима.

С тим у вези, Министарство је са институцијама и организацијама које такође пружају подршку развоју предузетништва жена дефинисало стратешке циљеве, приоритете, мјере и пројекте развоја предузетништва жена за период од 2025-2031. година, који су засновани на анализи стања, досадашњим активностима развоја овог сектора, захтјевима Европске Уније и потребама малих и средњих предузећа у власништву жена.

¹ Традиционални занати обухватају старе и умјетничке занате и домаћу радност

1. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

1.1. Ситуациона анализа

1.1.1 Општи статистички показатељи за жене и мушкарце

Најзначајнији статистички показатељи у вези жена су садржани у публикацији „Жене и мушкарци у Републици Српској 2023“. Из публикације су у наредном тексту издвојене најзначајније чињенице² о учешћу жена и мушкараца у оним областима за које се воде евиденције или врше статистичка истраживања.

Жене чине 50,8% укупног становништва, док је њихов просјечан животни вијек 79,7 година, а код мушкараца 73,4 године.

У области **образовања** у Републици Српској, подаци показују да је од укупног броја жена у доби од десет и више година, неписмено 6,7% жена, док је неписмених мушкараца 1,7%. По степену образовања, највећи број жена у доби од 25 и више година или њих 51,7% има средњу школу, 33,2% основну школу и ниже, док 15,1% жена има вишу или високу школу (укључујући жене магистре и докторе наука). Од укупног броја магистара наука, мастера и специјалиста 55,1% су жене, а 49,3% од укупног броја доктора наука су жене. Жене чине 98,4% васпитача у предшколским установама, 72,5% наставног особља у основним школама, 62,8% наставног особља у средњим школама и 46,0% особља на високошколским установама. Када се посматра управљачка структура у образовању, учешће жена је веће у предшколским образовању (85,0%) и умјетничким школама (55,0%) док је у основним и средњим школама мање жена директора у односу на укупан број директора (49,0%). У високом образовању 22,0% жена су ректори, 34,0% декани факултета док у високим школама нема жена директора. Учешће жена као истраживача је 44,0% у укупном броју а слично је и са учешћем у броју техничког особља 43,0% и осталог особља 46,7%. Највећи број жена истраживача је у високом образовању и то 85,0% од укупног броја жена истраживача.

Од укупног броја **уписаних студената** у школској 2022/2023, њих 60,9% су жене. Студенткиње су мање заступљене у информатици и комуникационим технологијама, инжењерству, производњи, грађевинарству, пољопривреди, шумарству и ветеринарству. Већи број студенткиња је у области образовања, здравства, природних и друштвених наука, пословања те умјетности.

Када је у питању запосленост у **здравству** може се констатовати да жене имају доминантну улогу, са учешћем од 77,4% у укупном броју запослених у јавним установама и 81,8% у укупном броју запослених у приватним установама. Од укупног броја запослених жена у јавним здравственим установама, највећи број се односи на медицинске сестре са учешћем од 51,4%, те љекарке са 23,0%. Од укупног броја љекара у свим здравственим установама 64,6% су жене. Када се посматрају болести жена, као и мушкараца, најчешће болести од којих умиру су болести неоплазме (тумори).

Према анкети о употреби информационо-комуникационих технологија, 51,7% жена су корисници рачунара у односу на 57,0% мушкараца, док је 81,0% жена корисница интернета у односу на 84% мушкараца.

Жене имају веће просјечне **нето плате** од мушкараца у само пет од укупно деветнаест подручја дјелатности. У питању је пет подручја дјелатности са нижим

² Извор: Републички завод за статистику, „Жене и мушкарци у Републици Српској 2023“, доступно на https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/zene_i_muskarci/Zene_i_muskarci_2023_web.pdf.

просјечним платама, гдје жене углавном раде административне послове (пољопривреда, шумарство и риболов, грађевинарство, превоз и складиштење, административне и остале услужне дјелатности).

Мушкарци су у већем броју корисници **пензија** и имају веће просјечне пензије у односу на жене.

Када посматрамо потпуно **власништво над непокретностима**, жене су власнице 28,9% непокретности и сувласнице 36,8% непокретности и објеката (гдје је учешће у власништву 50,0%) и 44,3% гдје је учешће у власништву мање од 50,0%.

На евиденцији незапослених лица Завода за запошљавање Републике Српске број незапослених жена са 31.12.2023.године износи 30.989, што чини 52,7% од укупног броја незапослених лица. Највећи број незапослених жена евидентиран је у филијали Бања Лука или 20,1% од укупног броја незапослених жена. Затим слиједе филијала Зворник (15,8%), Источно Сарајево (15,4%), Добој (14,3%) Требиње (14,6%) , Бијељина (12,9%) и Приједор (6,8%).

Укупан број запослених у Републици Српској на дан 30. септембар 2023. године³ износио је 290.745 лица, што је 508 или 0,2% више него у марту 2023.године и највећи је до тада. Око 45% укупно запослених су жене. Завод у задњих неколико година значајну пажњу посвећује субвенционисаном запошљавању жена и оне чине посебну циљну групу у провођењу програма запошљавања (посебно жене у руралним подручјима и жене жртве породичног насиља и ратне тортуре). Тако је у току 2022. године путем програма запошљавања пружена подршка за запошљавање 5.970 лица у износу од 31,4 милиона КМ. Од овог броја запослено је 2.830 жена, од чега је властиту дјелатност покренуло њих 418.⁴

Када посматрамо полну структуру у властима на локалном нивоу, мушкарци су доминантни као градоначелници и начелници са 95,0%, те одборници са 83,0%. Након спроведених избора 2022. године, жене чине 26,5% народних посланика, док у Вијећу народа Републике Српске жене чине 34,3% делегата, с тим да је жена предсједавајућа у тој институцији. У Влади Републике Српске укупно четири министарстава воде жене или 25,0% укупног броја министарстава. Жене чине 56,2% запослених у управи Републике Српске. На мјестима помоћника министра, секретара, замјеника и помоћника у управним организацијама је 42,7% жена, а инспектора и интерних ревизора 40,8% жена од укупног броја. Кад се посматрају виши стручни сарадници и сарадници, учешће жена је 55% у укупном броју.

У судству Републике Српске, Врховни суд води жена, као и три од шест окружних привредних судова те 12 од 21 основног суда. Републичко тужилаштво води мушкарац док је број окружних тужилаца исти.

Синдикат Републике Српске води жена, док су предсједници гранских синдиката углавном мушкарци.

³ Подаци Завода за запошљавање Републике Српске

⁴ Извор: Извјештај о раду ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске за 2022.годину

1.2. Пословна статистика предузетништва жена Републике Српске

Под предузетништвом жена у Републици Српској подразумејева се покретање и вођење властитог бизниса од стране жена. У том контексту, предузетништво жена обухвата привредне субјекте који су у власништву, или сувласништву жена без обзира на проценат власништва.

Показатељи о пословању привредних субјеката у Републици Српској у власништву, или сувласништву жена се практично обрађују од 2016. године, а до тада су се обрађивали само подаци о питању власништва и учешћа жена у укупној запослености у Годишњем извјештају за област малих и средњих предузећа у Републици Српској. Овај извјештај заједно припремају Министарство привреде и предузетништва (у даљем тексту: Министарство) и Развојна агенција Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) у сарадњи са осталим институцијама у Републици Српској. Одређене податке има и Привредна комора Републике Српске међутим, већина апликација и регистара институција које прате пословање привредних субјеката нема могућност да издвоји податке о субјектима у власништву жена. Агенција је обрадила податке Пореске управе Републике Српске за 2023. годину о малим и средњим предузећима (у даљем тексту: МСП) у власништву и сувласништву жена. Под појмом „предузетница“ у даљем тексту се мисли и на власнице и на сувласнице привредних субјеката.

1.2.1. Статистички показатељи предузетништва жена

Агенција је обрадила податке Пореске управе Републике Српске о МСП у власништву и сувласништву жена, који су дати у даљем тексту.

Табела 1.2.1 Број субјеката предузетница у периоду 2018-2023. година

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Укупно сви привредни субјекти	40,062	39,531	39,313	42,087	44,791	44,831
Укупно жене власнице и сувласнице	9,276	11,386	11,167	11,686	12,508	12,531
Учешће субјеката у власништву жена у укупном броју субјеката (%)	23.20	28.80	28.40	27.80	27.90	27.95

Извор: Пореска управа

Број субјеката предузетница у Републици Српској благо, али континуирано расте сваке године. У 2023. години жене су биле власнице 11.580 привредних субјеката у Републици Српској или 25,83% од укупног броја субјеката, а сувласнице 951 субјекта или 2,12% од укупног броја свих привредних субјеката. Дакле, привредни субјекти у којима су жене власнице и сувласнице имају учешће од 27,95% у укупном броју субјеката у Републици Српској.

У наставку је дат приказ учешћа власница и сувласница у укупној структури правних лица и предузетника за период 2018-2023. година.

Табела 1.2.2: Структура субјеката предузетница у Републици Српској у 2023. години

Врста субјекта	МСП правна лица-у влас.и сувласништву жена			Самосталне предузетнице			Укупно МСП у власништву и сувласништву жена		
	Власн.	Сувлас.	Укупно	Власн.	Сувлас.	Укупно	Влас.	Сувлас.	Укупно
Микро (до 9 запослених)	2,606	693	3,299	8,650	69	8,719	11,256	762	12,018
Мала (10-49 запослених)	218	137	355	80	9	89	298	146	444
Средња (50-249 запосл.)	23	37	60	1	1	2	24	38	62
Укупно МСП	2,847	867	3,714	8,731	79	8,810	11,578	946	12,524
Велика (од 250 запосл.)	1	5	7	1	0	1	2	5	7
Укупно сви субјекти	2,848	872	3,721	8,732	79	8,811	11,580	951	12,531

Извор: Пореска управа

Предузетнице су већином власнице МСП и то микро категорије. Од укупно наведеног броја субјеката гдје су жене власнице или сувласнице, само је 7 великих субјеката. У односу на 2022. годину број субјеката у којима су власнице жене је остао на нивоу броја субјеката из 2022. године. Предузетнице најчешће послују у секторима осталих услужних дјелатности и трговине.

Ако посебно посматрамо, власнице привредних субјеката доминантно послују у сектору услуга: трговина на велико и мало са 18,29%, остале услужне дјелатности са 17,51% и стручне, научне и техничке дјелатности са 16,93% учешћа у укупном броју субјеката у власништву жена. Имају и значајније учешће и у области прерађивачке индустрије од 6,42%. Када су у питању субјекти у сувласништву жена, учешће је нешто другачије, јер већина ових субјеката послује у области производње и снабдијевања електричном енергијом са 21,43%, трговине са 16,07% и стручних, научних и техничких дјелатности са 10,71% учешћа у укупном броју субјеката у сувласништву жена.

Табела 1.2.3 Структура субјеката предузетница према облику организовања

Облик организовања	Предузетнице		
	Власнице	Сувласнице	Укупно
Акционарско друштво	9	13	22
Друштво са ограниченом одговорношћу (доо)	2,393	666	3,059
Ортачко друштво	1	4	5
Остало	445	189	634
Самосталне предузетнице	8,732	79	8,811
Укупно	11,580	951	12,531

Извор: Пореска управа

Доминатна правна форма у којој послују предузетнице је „самостални предузетник“ те „друштво са ограниченом одговорношћу“.

Табела 1.2.4 Структура субјеката предузетница по подручју пословања

Привредно подручје	Припадајуће општине и градови	Власнице	Сувласнице	Укупно	Учешће (%)
БАЊА ЛУКА	Бања Лука, Градишка, Језеро, Кнежево, Котор Варош, Лакташи, Мркоњић Град, Петровац, Прњавор, Рибник, Србац, Источни Дрвар, Купрес, Челинац, Шипово	5,202	477	5,679	45.32
БИЈЕЉИНА	Бијељина, Братунац, Власеница, Зворник, Лопаре, Милићи, Осмаци, Сребреница, Угљевик, Шековићи	2,017	202	2,219	17.71
ДОБОЈ	Вукосавље, Дервента, Добој, Модрича, Петрово, Брод, Теслић, Шамац, Пелагићево, Доњи Жабар, Станари	1,438	81	1,519	12.12
ИСТОЧНО САРАЈЕВО	Вишеград, Пале, Рогатица, Рудо, Соколац, Источна Илиџа, Источни Стари Град, Источно Ново Сарајево, Трново, Хан Пијесак	1,102	94	1,196	9.54
ПРИЈЕДОР	Козарска Дубица, Крупа на Уни, Нови Град, Приједор, Костајница, Оштра Лука	1,193	56	1,249	9.97
ТРЕБИЊЕ	Берковићи, Билећа, Гацко, Љубиње, Невесиње, Источни Мостар, Требиње, Калиновик, Фоча, Чајничке, Ново Горажде.	628	41	669	5.34
УКУПНО ПРЕДУЗЕТНИЦЕ		11,580	951	12,531	100.00

Извор: Пореска управа

Већина предузетница послује у три подручја: Бања Лука, Бијељина и Добој.

Табела 1.2.5. Запосленост у субјектима предузетница у Републици Српској у 2023. години

Врста субјекта	МСП Правна лица			Самосталне предузетнице			Укупно МСП у власништву и сувласништву жена		
	власн.	сувлас.	Укупно	власн.	сувлас.	укупно	влас.	сувлас.	укупно
Микро (до 9 запослених)	3,857	1,193	5,050	11,510	173	11,683	15,367	1,366	16,733
Мала (10-49 запослених)	4,152	2,831	6,983	1,184	149	1,333	5,336	2,980	8,316
Средња (50-249 запосл.)	2,212	2,980	5,192	57	93	150	2,269	3,073	5,342
Укупно МСП	10,221	7,004	17,225	12,751	415	13,166	22,972	7,419	30,391

Велика (од 250 запосл.)	395	2,273	2,668	437	-	418	832	2,273	3,105
Укупно сви субјекти	10,616	9,277	19,893	13,188	415	13,584	23,804	9,692	33,496

Извор: Пореска управа

У 2023. години у субјектима предузетница је било запослено 34.496 лица, или 16,59% укупног броја запослених у привредним субјектима. У субјектима у којима су жене власнице је у 2023. години било запослено 24.804 лица, или 11,79% од укупног броја запослених у свим привредним субјектима. У субјектима у којима су жене сувласнице је у 2023. години било запослено 9.692 лица, или 4,80% од укупног броја запослених у свим привредним субјектима.

У односу на 2022. годину број запослених у субјектима предузетница се смањио за 1,90%.

1.2.2 Показатељи успјешности пословања предузетништва жена у 2023. години

Од 11.530 МСП која су предала завршне годишње извјештаје за 2023. годину, 1.877 МСП су она у којима су власнице жене, а 684 у којима су сувласнице жене, што укупно чини 22,21 % МСП која су предала извјештаје.

Према подацима АПИФ-а МСП у којима су жене власнице су у 2023. години остварила укупно 1.618.482.095 КМ, односно 1.343.184.749 КМ у којима су жене сувласнице, што чини 8,70% пословних прихода која су остварила сва МСП у 2023. години. Највеће учешће у структури пословних прихода, која су остварила МСП у којима су власници жене, у 2023. години имала су мала предузећа са 42,30%, док су микро предузећа имала 34,83% учешћа. Слично је са МСП у којима су жене сувласнице, гдје су мала предузећа имала учешће од 49,16%, с тим да су средња предузећа имала 30,90% учешћа. Сектори МСП у којима су жене власнице, а у којима је остварено највеће учешће у укупним пословним приходима су трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала са 50,43% и прерађивачка индустрија са 20,11% учешћа. Иста ситуација је код МСП у којима су жене сувласнице, код којих је у сектору трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала учешће било 46,33%, а у прерађивачкој индустрији 27,35%.

МСП у којима су жене власнице или сувласнице су у 2023. години остварила приход од продаје учинака на иностраном тржишту у износу од 349.970.416 КМ, што је 15,28% прихода која су остварила сва МСП од продаје учинака на иностраном тржишту. Највеће учешће у структури прихода од продаје учинака МСП у којима су власнице жене имала су мала предузећа са 49,84%, док код МСП у којима су сувласнице жене имала су средња предузећа са 54,92%. Највећи приход од продаје учинака на иностраном тржишту остварила су МСП из прерађивачке индустрије, са учешћем од 40,69% гдје су жене власнице, односно 61,87% гдје су жене сувласнице.

МСП у којима су жене власнице или сувласнице у 2023. години остварила су 14,42% од укупно остварене нето добити свих МСП у 2023. години. Највеће учешће у укупно оствареној нето добити МСП у којима су жене власнице у 2023. години остварила су микро предузећа са 46,04% учешћа, односно мала предузећа са 41,22% код МСП у којима

су жене сувласнице. Највећу нето добит су остварила МСП из подручја трговине на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала са 35,95% у којима су жене власнице, односно 36,54% у којима су жене сувласнице.

1.3. Реализација стратегије развоја предузетништва жена за период 2019-2023. године

1.3.1. Сажетак евалуације Стратегије развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2019-2023. године

Стратегија развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2019–2023. године је релевантан документ за усмјеравање даљег развоја предузетништва жена.

Стратешки фокуси су широко постављени, да би обухватили потребе свих циљних група, што је довело и до јасно постављених стратешких циљева. Уважавајући временски обухват, али и цјелокупни обухват стратешког документа, број стратешких циљева је био адекватан. Утврђени показатељи праћења остварења нису увијек лако доступни, те је у наредном планском периоду потребно редефинисати оне за које не постоји могућност праћења, као и додати нове који ће омогућити квалитетније праћење остварења стратешких циљева, односно програма и активности.

У склопу проведене евалуације, а на основу анализе прикупљених података, те мишљења и ставова кључних актера, утврђено је да су стратешки фокуси и стратешки циљеви били исправно дефинисани и усклађени са потребама циљних група. Већина предвиђених активности из важеће Стратегије још увијек је актуелна. Проведена евалуација указује да није било значајнијих помака у вези остварења предвиђених ефеката, највише због ефеката које је пандемија COVID-19 имала на пословни сектор. Евидентно је да је највећи проблем реализације недостатак финансијских средстава за имплементацију активности.

Интересантно је поменути да је у периоду имплементације Стратегије реализовано много активности у вези унапређења капацитета, успостављања и одржавања мрежа предузетница те промоције предузетништва жена. Значајна је ослоњеност на донаторску подршку, што може утицати на аспект одрживости у дугом року.

1.3.2. Закључци и препоруке

Са великом дозом сигурности се може рећи да су стратешки циљеви и даље релевантни те је и у наредном периоду неопходно задржати постојеће програме уз благо ревидирање и редефинисање показатеља њиховог праћења и унапређење праћења истих.

Са циљем даљих побољшања у реализацији Стратегије развоја предузетништва жена Републике Српске кроз израду и имплементацију будуће стратегије дефинисане су препоруке рангиране по приоритетима.

Препоруке високог нивоа приоритета:

- Извршити пажљиву анализу документа Евалуације у циљу упознавања свих кључних актера са досадашњом имплементацијом Стратегије
- Донијети нову Стратегију развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2025–2031. године
- Ојачати капацитете Министарства привреде и предузетништва у овој области

- Осигурати досљедну примјену Закона о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској и пратећих подзаконских аката, током припреме, доношења и имплементације нове Стратегије
- Приликом утврђивања стратешких интервенција у наредном планском периоду посебну пажњу посветити интервенцијама усмјереним ка финансирању предузетништва жена
- Редифинисати базичне показатеље остварења стратешких и оперативних циљева, посебно у случајевима гдје су исти остварени или гдје не постоји могућност њиховог праћења.

Препоруке средњег и ниског нивоа приоритета:

- Успоставити радну групу за имплементацију Стратегије за нови стратешки период
- У планирање и имплементацију Стратегије активно укључити шири круг заинтересованих актера, а посебно: јединице локалне самоуправе, донаторе и организације цивилног друштва.
- Посебну пажњу посветити јачању капацитета запослених у надлежним министарствима и другим органима управе за привлачење средстава из ЕУ и других фондова, како би се осигурала средства из вањских извора за имплементацију стратешких интервенција
- Приоритетно успоставити систем праћења индикатора, како би се омогућило праћење остварења циљева у овој области, али и процијенила ефикасност, ефективност и утицај имплементираних стратешких интервенција. Постоји потреба за дефинисањем полазних и циљаних вриједности, да би се могла пратити ефективност остварења појединих активности, програма и стратешких циљева.

1.1.2 Предузетништво жена у земљама окружења и Европској унији

1.1.2.1 Налази из студије “Индекс политике малих и средњих предузећа за Западни Балкан и Турску 2022”

Студија “Индекс политике малих и средњих предузећа за Западни Балкан и Турску 2022” (у даљем тексту: Студија) коју израђује Организација за економску сарадњу и развој (OECD), кроз оцјену спровођења Акта о малим предузећима за Европу (Small Business Act) има за циљ да установи постојеће стање у сектору малих и средњих предузећа, ефикасност општих политика које важе у свакој од земаља обухваћених извјештајем, као и да се дају препоруке примјене добре праксе из земаља Европске уније са крајњом сврхом општег побољшања пословне климе. Студија између осталог обухвата и предузетништво жена. Оквир за процјену и анализу узима у обзир међусекторске везе у политикама, партнерствима и ефикасно праћење и евалуацију (укључујући податке разврстане по полу) које су од кључне важности за обезбјеђивање свеобухватне слике подршке и утицаја предузетништва жена.

Главни налази Студије који се тичу предузетништва жена за Западни Балкан и Турску 2022 су:

- предузетништво жена је истакнутије у економијама региона при чему је највећи напредак постигнут у осмишљавању и спровођењу политика док се мање пажње поклања процјени њихове ефикасности и ефективности;

- мониторинг и евалуација су недовољно развијени са потенцијалом да се побољшају;
- формална и неформална партнерства подржавају развој предузетништва жена тако што окупљају заинтересоване стране из јавног, приватног и сектора невладиних организација да усмјеравају и надгледају развој, као што је практична примјена, праћење и евалуација и
- постоји значајан недостатак родно рашчлањених података у свим економијама.

У поређењу са резултатима из 2019. скоро све економије су побољшале свој резултат у области предузетништва жена, а Црна Гора, Србија и Турска су водеће земље у региону у овој области.

1.1.4.2 Подршка сектору предузетништва жена у региону

У **Србији** не постоји специфичан документ посвећан предузетништву жена већ је подршка омогућена примјеном закона и стратегије о родној равноправности и Стратегије за подршку развоју малих и средњих предузећа. Веома значајно је усвајање иницијативе да се податак о полу власника, директора и чланова привредних друштава и предузетника пропише као предмет регистрације у Регистру привредних субјеката. Према подацима Агенције за привредне регистре Србије у 2023. години 33,7% регистрованих привредника су биле жене. Министарство привреде у сарадњи са Фондом за развој од 2021. године спроводи посебан програм финансијске подршке намијењен предузетницама и младима који су у почетној фази пословања, али и онима који тек желе да отпочну пословање. Програм представља комбинацију бесповратних средстава из буџета и повољног кредита. Министарство је за 2023. годину обезбиједило финансијску подршку предузетништву жена у износу од око 5 милиона евра неповратних средстава. У периоду од 2015. до 2022. године, по свим програмима подршке, подржано је 1.346 жена са око 16.880.300 евра. Привредна комора Србије организује обуке за привреднице, менторинг састанке, В2В састанке на националном и интернационалном нивоу и друго. Треба поменути и иницијативу Владе и етно мреже НАЛЕД „Подршка женама у руралним подручјима” са циљем да се дугорочно незапосленим женама обезбиједи стручна и маркетиншка подршка и приступ тржишту, како би изработом рукотворина себи могле да обезбиједи запослење и извор прихода. Фондација „Ана и Владе Дивац“, у сарадњи са партнерима, компанијама ИКЕА Србија и Mastercard, пружала је подршку економском оснаживању жена кроз три циклуса пројекта „Ја сам одважна”. ЕБРД је такође омогућио значајну подршку кроз програм „Жене у бизнису”.

Црна Гора је има важећу Стратегију развоја женског предузетништва Црне Горе за период 2021-2024. година. Према подацима Привредне коморе Црне Горе просјечно учешће предузетница у посљедњих пет година износило је 30,86% од укупног броја субјеката. Министарство економског развоја и туризма Црне Горе кроз двије програмске линије финансијске подршке: интернационализација и набавка опреме велике вриједности подршка малим улагањима (увођење међународних стандарда и подстицај циркуларне економије) омогућава да предузетница (власница минимум 50% предузећа) може добити максималну подршку до 50% оправданих трошкова без ПДВ-а за прву линију и 80% оправданих трошкова без ПДВ-а за другу линију. Даље, Инвестиционо-развојни фонд је развио двије кредитне линије намијењене предузетницама. Привредна комора Црне Горе пружа нефинансијску подршку предузетницама организовањем бесплатних семинара, едукативних радионица, пословних форума и учешћа на сајмовима, те врши промоцију успешних предузетница. НЛБ Банка и ЕБРД заједно

спроводе програм „Жене у бизнису“ омогућавајући приступ финансијама и знању потребном за раст пословања. Такође, један број општина има локалне програме подршке предузетништву жена. Крајем 2023. године покренут је пројекат “Top Women Business Montenegro.” Организовано је више скупова (промоција, панел дискусија и додјела награда), додјелена признања субјектима којима управљају жене и објављен часопис.

Сјеверна Македонија има Стратегију за развој женског предузетништва у Републици Македонији за период 2019-2023. година, „Националну платформу за женско предузетништво“ и Акциони план за женско предузетништво у руралним подручјима. Централни регистар Сјеверне Македоније не објављује податке о власништву предузећа разврстаних по полу. Стопа компанија, које воде жене је међу најнижима у региону и креће се између 23% и 29%. Сјеверна Македонија нема специфичне финансијске програме намијењене женама привредницама. Развој и промоција предузетништва жена се реализује и на локалном нивоу.

Хрватска нема специфичну стратегију за предузетништво жена али је у Националној развојној стратегији Републике Хрватске до 2030. године кроз Приоритете провођења јавних политика које доприносе развоју предузетништва и обрта наводи предвиђена подршку предузетништву жена. Према извјештају о малим и средњим предузећима у Хрватској из 2021. године проценат samozапослених жена у Хрватској износи 34,8%. Хрватска банка за обнову и развој има програм кредитирања „Предузетништво младих, жена и почетника“ који између осталог има за циљ подстицање оснивања и развоја привредних субјеката у већинском власништву жена. Највиши износ кредита износи 300.000 ЕУР, зависно о специфичностима и кредитној способности корисника кредита те намјени и структури улагања, при чему се може кредитирати до 85% предрачунске вриједности инвестиције без ПДВ-а. Каматна стопа је 4%. Банке и Истарска жупанија спроводе програме финансијске подршке предузетницима за улагања у дигитализацију пословних и производних процеса. Предузетнички инкубатор Жупанијске коморе Сплит за предузетнице – почетнице омогућује простор под повољним условима, на вријеме од три године као и менторску и савјетодавну помоћ.

1.1.4.3 Традиционално занатство као један од видова предузетништва жена

Традиционални занати због специфичног начина израде производа и обиљежја појединих подручја, чувају и његују посебност и традицију Републике Српске. Знања и вјештине у овој области преносе се са генерације на генерацију, пружајући осјећај континуитета заједнице, група и појединаца и препознају као дио идентитета и културне баштине. Постоји континуирана потреба обнове и чувања ове области јер само сачувани, заштићени, ревитализовани и туристички валоризовани производи у овој области могу допринијети очувању културно-историјског наслијеђа Републике Српске. Наведено представља обавезу према нашој прошлости и будућности. Посебан облик предузетничке дјелатности представљају традиционални занати под којима подразумевамо старе и умјетничке занате и домаћу радиност.

Док су стари занати обично значили успостављање одређеног облика радионице за производњу производа намијењених тржишту, која је радила у току цијеле године, домаћа радиност је више била намијењена за израду рукотворина намијењених личној употреби и то у периоду предаха од пољопривредних радова или зимском периоду.

Домаћом радиношћу сматра се дјелатност израде, дораде и оплемењивања предмета код којих преовладава ручни рад и услуге у домаћинству а који имају естетско обиљежје народне умјетности. У пракси се код нас под овим појмом најчешће подразумијева текстилна радиност, чији су носиоци углавном женски чланови домаћинства, који су израђивали предмете за потребе домаћинства (рукотворина), а у мањој мјери за потребе тржишта. Жене су израђивале одјевне и украсне предмете ткањем, плетењем и везом. Ткањем се, најчешће од вуне, израђивала женска и мушка одјећа, ћилими и други текстилни предмети неопходни за уређење дома. Прерада вуне се вршила ручно у циљу израде ћилима и топле одјеће. Осим ткања, жене су се бавиле и плетењем. Ручно плетење је било веома развијено. Претежно од вунене пређе плеле су се чарапе, јелеци, џемпери и други одјевни предмети. За вез се може рећи да је умјетност осликавања платна концем. Ручно везени радови могу украсити и оплеменили сваки простор, а урамљивањем се може ставити на зид као слика.

Послови домаће радиности су: плетење и штрикање, ткање, хеклање, вез разних текстилних производа, израда сувенира, израда народних ношњи и израда производа дрвене домаће галантерије (вретена, преслице и сл.).

Упркос наглом развоју индустријске производње текстила у XX вијеку, ручно израђени одјевни и украсни предмети, као и израда уникатних тканина или скупоцјених тепиха и данас имају своје мјесто у туристичкој понуди. Ручно ткана одјећа са традиционалним мотивима („етно стил“) уобичајен је дио колекције многих модних дизајнера, док прекривачи за кревете, завјесе и други ручно ткани предмети све више постају дио савременог ентеријера.

Домаћу радиност његују удружења и појединци. Управо су они чувари традиције израде предмета ткањем, плетењем и везом и својим су радом отргнули заборављени облик кућне радиности и осигурали економску корист онима који се тиме баве.

Имајући у виду наведено да се подржи ова област креирањем посебних приоритета и активности јер иста представља претечу предузетништва жена.

1.2 SWOT анализа и стратешко фокусирање

Постоји више различитих алата који се могу користити за анализу и процјену фактора унутрашњег и спољашњег окружења и њиховог утицаја на будући развој. За израду ове стратегије користи се *SWOT* анализа, најчешћи методолошки алат, који помаже у дефинисању подручја стратешке интервенције за наредни период реализације. *SWOT* анализом (енг. Strengths - снаге, Weaknesses - слабости, Opportunities - прилике, Threats - пријетње) покушавамо препознати снаге и прилике као позитивне факторе утицаја, те слабости и пријетње као ограничавајуће факторе будућег утицаја.

У наредној табели дата је *SWOT* анализа у вези предузетништва жена.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • постојећи значајан капацитет и искуство у развоју предузетништву жена; • предузетништво жена је према статистичким показатељима развијеније у Републици Српској, него у земљама окружења; • низ успјешних примјера предузетништва жена у Републици Српској; • организованија подршка предузетништву жена са фокусом на едукације и промоцију (конференције и сајмови); • Позитиван тренд развоја предузетништва жена у задњих пет година; • Понуда иновативних производа и услуга базираних на властитим знањима и/или сировинама; • Постојеће искуство и потенцијал у развоју и примјени пројеката, подржаних од страних донатора и домаћих институција; • Јача улога жена кроз рад савјета за предузетништво жена и у других тијела као што су привредни савјети на локалном нивоу; • Правни и стратешки оквир који подржава равноправност полова и економско оснаживање жена. • подршку развоју предузетништва жена пружило је 17 ЈЛС 	<ul style="list-style-type: none"> • Предузетништво жена је највише концентрисано у урбаним срединама и подручју Бање Луке; • Слаба промоција предузетница у јавности; • Отежан пласман производа и услуга и ограничен буџет и капацитети за промоцију и брендирање, посебно код заната и домаће радиности; • Мало учешће предузетница у ИКТ сектору; • Недовољна искоришћеност ЕУ фондова и неразвијеност финансијске писмености; • У систему формалног образовања се не промовише предузетништво; • Недовољно развијена свијест предузетница о потреби развоја личних вјештина; • Недовољно развијене дигиталне платформе за учење; • Отежан приступ финансирању; • Предузетништво жена још није препознато као инструмент за запошљавање; • Ослоњеност на ad hoc подршку међународних пројеката; • Недовољна подршка почетним пословним активностима; • Недовољна информисаност предузетница о постојећим механизмима подршке.
МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Већи фокус међународних донатора на подршку равноправности полова и предузетништво жена; • Интензивније умрежавање предузетница у 	<ul style="list-style-type: none"> • Одлив радне снаге; • Недовољно развијени инструменти финансијске подршке, у виду ризичног капитала, пословних анђела и слично;

<p>циљу обезбјеђења размјене информација и међусобне подршке;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Креирање нових програма подршке за унапређење знања и вјештина предузетница у области зелене и дигиталне економије; • Креирање дигиталних платформи за унапређење знања и вјештина предузетница; • Успостављање инкубатора за предузетништво жена и фондова за подршку; • Искористити бесплатне канале комуникације (нпр. вибер) за умрежавање; • Боље повезивање са предузетницама и њиховим удружењима у сусједним земљама; • Мотивисање потенцијалних предузетница кроз промоцију успјешних примјера и пракси предузетница у Републици Српској; • Усклађен приступ подршци предузетништву жена на републичком и локалном нивоу; • Припрема, кандидовање и спровођење пројеката фокусираних на развој предузетништва жена за финансирање из међународних програма; • Прилагођавање и примјена већ постојећих добрих пракси у подршци предузетништву жена, развијених и примијењених у земљама Европске уније; • Увођење инструмената ризичног капитала и других финансијских инструмената. • Одговорнији и посвећенији приступ банака у анализи пословних планова предузетница како би се олакшао приступ средствима за развој предузетништва 	<ul style="list-style-type: none"> • Постојање сиве економије; • Повећање демографских и економских разлика између градских и сеоских подручја; • Непостојање директне подршке предузетницама; • Дуготрајнија неприлагођеност школског система потребама привреде уопште, а тако и потребама предузетништва жена; • Појава непредвиђених природних катастрофа (поплаве, клизишта, земљотреси и друго), ратних дешавања и других околности које директно или индиректно утичу на пословање; • Глобалне кризе које утичу на смањење тражње, раст цијена сировина и репороматеријала, смањење наплативости, повећање каматних стопа и поремећаје у ланцима снабдијевања.
---	---

2. СТРАТЕШКИ ДИО

Статистички показатељи предузетништва жена у Републици Српској указују на значајно учешће предузетница у привреди Републике Српске, али и чињеницу да предузетнице и даље у многим областима пословања немају значајну улогу у развоју.

Ипак, окружење према женама у пословању и слика о предузетницама је значајно промијењена у позитивном смислу. Томе су свакако допринијеле и досадашње активности подршке предузетништву жена кроз претходну стратегију, коју је усвојила Влада Републике Српске, те низ активности Министарства, Министарства пољопривреде,

водопривреде и шумарства, Привредне коморе Републике Српске, Развојне агенције Републике Српске, Центра за једнакост и равноправност полова Републике Српске и других институција и организација на републичком и локалном нивоу, као и донаторске помоћи овој области.

То је постало јасно и неопходно и након директних контаката са предузетницама на одржаним радионицама и конференцијама те сједницама Савјета за предузетништво жена у коморском систему Републике Српске, гдје су предузетнице затражиле наставак подршке кроз доношење новог стратешког документа, обезбјеђење средстава за жене, те посебну подршку пословању предузетница уређену у стратешким документима Републике Српске у чију реализацију су укључене све релевантне институције и организације.

Даље, имајући у виду достигнути ниво развоја у Стратегији развоја малих и средњих предузећа у Републици Српској за период 2021–2027. године, предвиђена је системска подршка развоју и промоцији предузетништва жена. Имајући у виду све наведено неопходно је доношење нове Стратегије предузетништва жена у Републици Српској.

Стратегија развоја предузетништва жена дефинише основне циљеве, активности, носиоце развоја предузетништва жена, рокове и средства неопходна за подршку предузетништву жена.

Циљ је да се овим документом постигне сљедеће:

СТРАТЕШКИ ФОКУСИ
Омогућити бољу системску подршку предузетништву жена на републичком и локалном нивоу
Допринијети већем учешћу предузетништва жена у привреди Републике Српске
Омогућити јачање предузетништва жена у свим дијеловима Републике Српске
Промовисати рад и улогу предузетница у привреди као узора будућим младим предузетницама, које ће покренути свој бизнис
Омогућити очување области традиционалног занатства са фокусом на жене субјекте и организације које воде жене
Подржавати развој предузетништва жена у специфичним областима (зелене и дигиталне економије, креативне индустрије, ИКТ, брига и њега и друге области)

2.1. Преглед стратешке платформе предузетништва жена

Визија развоја предузетништва жена Републике Српске Системски подржано и интегрисано предузетништво жена које значајно доприноси развоју Републике Српске		
Стратешки циљ 1: ЈАЧАТИ КОНКУРЕНТНОСТ ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКАТА КОЈЕ ПОКРЕЋУ И ВОДЕ ПРЕДУЗЕТНИЦЕ	Стратешки циљ 2: УНАПРИЈЕДИТИ ПОСЛОВНО ОКРУЖЕЊЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕТНИШТВА ЖЕНА	Стратешки циљ 3: ПОДРЖАТИ ПРЕДУЗЕТНИШТВА ЖЕНА У СПЕЦИФИЧНИМ ОБЛАСТИМА
Приоритет 1.1. Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице	Приоритет 2.1. Ефикаснија примјена политика предузетништва жена	Приоритет 3.1. Подржати предузетнице у областима традиционалног занатства
Приоритет 1.2. Унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању предузетница	Приоритет 2.2. Промоција предузетништва жена	Приоритет 3.2. Наставити подршку развоју предузетништва жена на селу
		Приоритет 3.3. Подршка развоју предузетништва жена у другим областима

2.2. Визија развоја предузетништва жена у Републици Српској

„Системски подржано и интегрисано предузетништво жена, које значајно доприноси привредном развоју Републике Српске“

Предузетништво жена је системски подржано на републичком и на локалном нивоу, у свим дијеловима Републике Српске, интегрисано у њен привредни развој и значајно доприноси развоју постојећих и нових пословних субјеката и стварању нових радних мјеста.

2.3. Стратешки циљеви развоја предузетништва жена у Републици Српској

1. Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице

Првим стратешким циљем обухваћен је дио системске подршке предузетништву жена, који се односи на циљане инструменте, политике и структуре којима се може унаприједити конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде жене. Програми и мјере који они садрже треба да допринесу остваривању бољих пословних резултата, изражених кроз стално повећање прихода, извоза и додатне вриједности, која се остварује у пословним субјектима које воде предузетнице.

Мјерење остварења јачања конкурентности пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице као стратешког циља врши се путем сљедећих индикатора:

Индикатор	Извор	Полазна вриједност (2023)	Циљна вриједност (2031)
Раст учешћа субјеката предузетница у укупним приходима свих малих и средњих предузећа	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	8,7%	10,0%
Раст учешћа субјеката предузетница у укупним приходима од извоза свих малих и средњих	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	15,3%	20,0%

предузећа			
Раст броја предузетница по привредним подручјима	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	Бања Лука (5.679) Бијељина (2.219) Добој (1.519) И. Сарајево (1.196) Приједор (1.249) Требиње (669)	Минимално 10% више предузетница у свим привредним подручјима

Степен остварења овог циља зависиће од ефикасности системске подршке коју треба обезбиједити, и то: финансијске подршке, стручне подршке и подршке удруживању и умрежавању предузетница. Ове врсте подршке разрађене су кроз одговарајуће програме и активности.

2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена

Важећи социјално-културни обрасци у друштву и њихов одраз у уређењу пословног и друштвеног окружења у Републици Српској не препознају довољно предузетничко ангажовање жена. Жене су још увијек оптерећене низом других улога које имају. С друге стране, жене још увијек немају довољан утицај у доношењу прописа и правила којима би се могли створити повољнији предуслови за њихову активнију предузетничку улогу и пословну каријеру.

Зато су другим стратешким циљем обухваћени приоритети и мјере које би требало предузети да би се обезбиједило повољније пословно и друштвено окружење за предузетнице и олакшало њихово пословно дјеловање омогућавајући тако већем броју жена да покрену пословање и успјешно воде пословне субјекте.

Ради се о већем утицају предузетница у креирању регулаторног оквира релевантног за њихово пословање, као и о дјелимичном растерећењу жена у другим животним улогама, да би се њихов потенцијал могао у већој мјери усмјерити на пословање. Такође, ради се о томе да се предузетништво, вођење пословања и привредна активност уопште учине доступнијим и привлачнијим за жене, користећи и промовишући успјехе који се остварују у предузетништву жена у Републици Српској.

Остварење овог стратешког циља може да се прати путем следећих индикатора:

Индикатор	Извор	Полазна вриједност (2023)	Циљна вриједност (2031)
Раст броја новорегистрованих субјеката предузетница	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	1.598	Просјечно 1.700 годишње до 2031. године
Раст броја запослених у субјектима предузетница	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	33.496	38.000
Раст броја субјеката предузетница у односу на укупан број привредних субјеката, у %	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	28,0%	31,0%

Степен остварења ових индикатора зависиће од реализације низа међусобно усклађених активности, које се могу подијелити у два тематска подручја: стварање

подстицајног регулаторног оквира за предузетништво жена и промоцију успјешних примјера и пракси предузетништва жена.

3. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима

Неке области предузетништва жена траже додатну подршку, прије свега због отежаног приступа тржишту и слабије расположивих додатних пословних услуга, неопходних за развој основне пословне дјелатности. Ради се, прије свега, о области традиционалног занатства, предузетништву на селу, зелене и дигиталне економије, креативним индустријама и другим областима гдје жене имају значајнију улогу. Код традиционалног занатства и предузетништва на селу је тежи приступ тржишту, укључивање у ланце вриједности и доступност додатних пословних услуга, као и расположивост одређене инфраструктуре неопходне за пословање.

Упркос свом потенцијалу да подстичу иновације и одрживи развој, жене предузетнице су и даље недовољно заступљене, посебно у областима „двоструке транзиције“ – дигиталних и зелених технологија.

Напредовање у остваривању овог стратешког циља може се пратити путем следећих индикатора:

Индикатор	Извор	Полазна вриједност (2023)	Циљна вриједности (2031)
Раст учешћа субјеката у области индустрије у укупном броју субјеката предузетница	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	9,9%	14,0%
Раст учешћа нето добити субјеката предузетница које послују у специфичним областима у укупној добити субјеката предузетница	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	Прерађивачка индустрија 19,71% Стручне и научне дјелатности 7,98%	Прерађивачка индустрија 22,0% Стручне и научне дјелатности 10,0 %
Раст броја подручја дјелатности у којима су просјечне нето плате жена једнаке или веће од просјечних плата мушкараца	Републички завод за статистику ⁵	7 од 19	9 од 19
Раст броја самосталних предузетница	Пореска управа Републике Српске, АПИФ	8.811	10.000
Раст броја пољопривредних газдинстава у власништву жена	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	7026 (16%)	20% више
Раст броја предузетница у области зелене и дигиталне економије			

⁵ Публикација „Жене и мушкарци у Републици Српској“

2 ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ СА ИНДИКАТОРИМА

Приоритети представљају кључна подручја дјеловања у наредном стратешком периоду. Заснивају се на дефинисаним стратешким фокусима, а заједно са мјерама које доприносе остваривању стратешких циљева. Преглед приоритета по стратешким циљевима приказан је у сљедећој табели:

Стратешки циљеви	Приоритети
1. Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице	1.1 Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице 1.2 Унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању предузетница
2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена	2.1 Ефикаснија примјена политика предузетништва жена 2.2 Промоција предузетништва жена
3. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима	3.1 Подржати предузетнице у областима традиционалног занатства 3.2 Наставити подршку развоју жена на селу 3.3 Подршка развоју предузетништва жена у другим областима

2.1. Преглед приоритета и мјера за 1. стратешки циљ

У овом дијелу су табеларно приказани и сажето описани приоритети и мјере за 1. стратешки циљ, са припадајућим индикаторима. За индикаторе је дефинисано полазно стање, колико је то било могуће на основу расположивих података, као и циљно стање. Притом се ради о индикаторима крајњег резултата (енгл. outcome) у случају приоритета, и индикаторима резултата мјера (енгл. output) у случају мјера. У оквиру 1. стратешког циља планирана су два приоритета, шест мјера и три стратешка пројекта. Одабрани приоритети су у складу са стратешким циљем (**Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице**) и са раније утврђеним елементима првог стратешког фокуса. Одабрани приоритети су у међусобној вези и заједно омогућују остварење постављеног стратешког циља. Квантитативни индикатори су коришћени гдје год је то било могуће и оправдано. Уколико то није било могуће или оправдано коришћени су одговарајући квалитативни индикатори. Детаљан преглед мјера у оквиру овог циља дат је у прилогу овог стратешког документа.

Стратешки циљ 1: Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице			
Приоритет	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
1.1 Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице	Раст броја одобрених кредита за предузетнице	-	10% годишње
	Раст броја одобрених гаранција за предузетнице	6	10% годишње

	Раст броја подржаних предузетница из доступних програма и пројеката	-	5% годишње
	Раст одобрених износа средстава из доступних програма и пројеката	-	10% годишње
	Раст броја подржаних активности предузетница	-	5% годишње
ПРИПАДАЈУЋЕ МЈЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПРИОРИТЕТА			
1.1.1 Омогућити већу финансијску подршку за предузетнице кроз подстицаје			
1.1.2. Побољшати подршку предузетницама кроз кредитно-гарантне линије			
1.1.3. Ефикасније користити доступне домаће програме (Центар за дигиталну трансформацију, Европска мрежа предузетништва, дигитални хабови, акцелератор, менторинг и друге) и пројекте Европске уније и других донатора			
1.2 Унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању предузетница	Број учесница на обукама	-	600
	Број савјета и других тијела за развој предузетништва жена	6	10
	Број састанака и организованих догађаја на годишњем нивоу	5	10
	Број учесница на догађајима на годишњем нивоу	150	300
ПРИПАДАЈУЋЕ МЈЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПРИОРИТЕТА			
1.2.1. Повећати број обука и савјетодавну подршку за предузетнице			
1.2.2. Јачање капацитета и активности савјетодавних тијела и удружења предузетница <ul style="list-style-type: none"> • <i>Стратешки пројекат:</i> Формирање удружење предузетница 			
1.2.3. Умрежавање и сарадња са удружењима и организацијама у региону и Европској унији			

2.2. Преглед приоритета и мјера за 2. стратешки циљ

У оквиру 2. стратешког циља планирана су два приоритета и осам мјера. Одабрани приоритети су у складу са стратешким циљем Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена и са раније утврђеним елементима другог стратешког фокуса. Одабрани приоритети су у међусобној вези и заједно омогућују остварење постављеног стратешког циља. Квантитативни индикатори су коришћени гдје год је то било могуће и оправдано. Уколико то није било могуће или оправдано, коришћени су одговарајући квалитативни индикатори.

Стратешки циљ 2: Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена

Приоритет	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.1 Ефикаснија примјена политика предузетништва жена	Број одржаних догађаја на којима се пружају битне информације за пословање предузетница	5	10
	Постојање базе података	Не постоји база података	Успостављена база података
	Статистички показатељи подршке разврстани по полу	Праћење дјелимично постоји	Уведено праћење
	Број одржаних састанака радне групе	-	2 пута годишње
	Број нових активности и пројеката	-	7 годишње
	Постојање родноодговорног буџетирања	Дјелимично постоји	Уведено буџетирање
ПРИПАДАЈУЋЕ МЈЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПРИОРИТЕТА			
2.1.1. Увођење подршке предузетништву жена у стратешке и друге документе који се односе на привреду и предузетништво			
2.1.2. Веће укључивање удружења жена, савјетодавних тијела и предузетница у припрему прописа и осталих докумената који имају утицаја на њихово пословање			
2.1.3. Унапређење статистичког праћења привредних активности по полу и стварање базе података предузетница <ul style="list-style-type: none"> • <i>Стратешки пројекат:</i> Формирање базе података предузетница Републике Српске 			
2.1.4. Формирање радне групе за праћење политика подршке предузетништву жена			
2.1.5 Увођење родноодговорног буџетирања			

2.2. Промоција предузетништва жена	Број учесница на манифестацијама	150	400
	Број одржаних промоција на годишњем нивоу	-	5
	Платформа за предузетнице	Не постоји платформа	Успостављена платформа
	Повећан број информација за предузетнице на једном мјесту	Информације доступне на више портала	Све информације доступне на једном мјесту
ПРИПАДАЈУЋЕ МЈЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПРИОРИТЕТА			
2.2.1. Организовање манифестација фокусираних на промоцију предузетништва жена			
2.2.2. Промовисање предузетништва жена у области образовања у циљу повећања броја младих предузетница			
2.2.3. Стварање и вођење јединствене е-платформе за размјену информација и сарадњу предузетница Републике Српске <ul style="list-style-type: none"> • Стратешки пројекат: Израда посебне е-платформе за предузетнице 			

2.1. Преглед приоритета и мјера за 3. стратешки циљ

У оквиру 3. стратешког циља планирана су три приоритета и осам мјера. Одабрани приоритети су у складу са стратешким циљем **Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима** и са раније утврђеним елементима другог стратешког фокуса. Одабрани приоритети су у међусобној вези и заједно омогућују остварење постављеног стратешког циља. Квантитативни индикатори су коришћени гдје год је то било могуће и оправдано. Уколико то није било могуће или оправдано, коришћени су одговарајући квалитативни индикатори.

Стратешки циљ 3: Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима			
Приоритет	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
3.1 Подржати предузетнице у областима традиционалног занатства	Повећан износ подршке у овој области на годишњем нивоу	50.000	100.000
	Мапиране институције, организације, удружења, предузетнице и појединце у области традиционалног занатства	55 субјеката	Сви субјекти
	Омогућена подршка активностима мреже субјеката у овој области	-	Омогућена подршка мрежи
	Раст броја манифестација	-	30% годишње

	на годишњем нивоу Повећање броја публикованих докумената на годишњем нивоу	-	30%
ПРИПАДАЈУЋЕ МЈЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПРИОРИТЕТА			
3.1.1. Финансијска подршка очувању традиционалног занатства са фокусом на домаћу радиност			
3.1.2. Мапирање и умрежавање свих субјеката који се баве традиционалним занатством <ul style="list-style-type: none"> • Стратешки пројекат: Стварање мреже субјеката у области традиционалног занатства 			
3.1.3. Организовање манифестација за жене у области традиционалног занатства са фокусом на домаћу радиност <ul style="list-style-type: none"> • Стратешки пројекат: Успостављање годишње изложбе традиционалних заната 			
3.1.4. Израда и публикавање документа који доприносе очувању традиционалног занатства			
3.2. Наставити подршку развоју предузетништва жена на селу	Раст износа финансијске подршке на годишњем нивоу		10%
	Раст броја обука за жене на селу на годишњем нивоу		20%
	Раст броја учесница обука на годишњем нивоу		30%
ПРИПАДАЈУЋЕ МЈЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПРИОРИТЕТА			
3.1.1 Провођење финансијских програма подршке за предузетнице на селу			
3.1.2 Припрема и организовање обука за предузетнице на селу			
3.3. Подршка развоју предузетништва жена у другим областима	Раст броја субјеката предузетница у овој области	-	20% на годишњем нивоу
	Повећан број области у којима је могуће покренути пословање	-	3
	Раст броја предузетница у области културне и креативне индустрије	-	20% на годишњем нивоу
ПРИПАДАЈУЋЕ МЈЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПРИОРИТЕТА			
3.3.1 Подршка предузетницама у областима бриге, његе и других области у сегменту услужних дјелатности			

3.3.2 Подршка предузетницама у области креативне индустрије

- *Стратешки пројекат: Доношење стратешког документа у области креативних индустрија*

3 КЉУЧНИ СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКТИ

Кључни стратешки пројекти представљају интервенције највећег значаја за остварење стратешких циљева. Имају каталитички и вишеструки ефекат на развој, а њихово спровођење може бити основа за покретање других пројеката и њихови резултати треба да допринесу остварењу стратешких приоритета и одрживом развоју.

У оквиру првог стратешког циља идентификована су два стратешка пројекта, и то:

- *Формирање удружења предузетница*

У оквиру другог стратешког циља идентификована су два стратешка пројекта, и то:

- *Формирање базе података предузетница Републике Српске*
- *Израда посебне е-платформе за предузетнице*

У оквиру трећег стратешког циља идентификована су четири стратешка пројекта и то:

- *Стварање мреже субјеката у области традиционалног занатства*
- *Успостављање годишње изложбе традиционалних заната*
- *Публиковање документа од значаја за очување традиционалног занатства у Републици Српској*
- *Доношење стратешког документа у области креативних индустрија*

Формирање удружења предузетница и пословних жена

Предузетништво жена је препознато кроз коморски систем у оквиру којег су формиран савјети за предузетништво жена на нивоу подручних комора и републичке коморе. Међутим, до сада није формирано удружење пословних жена као што је то случај у Републици Србији, Црној Гори, Хрватској и другим земљама гдје овакава удружења заступају интересе предузетница.

Формирање базе података предузетница Републике Српске

У Републици Српској постоји база података о предузетницама власницама привредних друштава али је потребно формирати базу података о свим предузетницама укључујући и самосталне предузетнице. Базу је потребно формирати како би се на основу података из базе могли креирати подршка за предузетнице те пружати потребне информације.

Израда посебне е-платформе за предузетнице

У Републици Српској постоји више портала за предузетништво али нема посебног портала за жене предузетнице те је потребно размотрити успостављање посебног портала који би обухватао све информације потребне предузетницама.

Стварање мреже субјеката у области традиционалног занатства

Стварањем мреже субјеката који се баве овом дјелатношћу би се утврдило ко се све бави овом дјелатношћу, на који начин и шта је потребно овим организацијама да се њихов рад унаприједи и олакша. На овај начин би се лоцирале и све врсте рукотворина на читавом подручју Републике Српске, забиљежиле кључне карактеристике и начин израде чиме би се сачувало насљеђе од заборављања али и проенијело на нове генерације и више промовисало у јавности. Такође, повезали би се сви субјекти који се баве овом дјелатношћу.

Успостављање годишње изложбе традиционалних заната

Промоцијом рукотворина на изложбама, сајмовима и другим промотивним манифестацијама се омоћава упознавање јавности са традицијом и културним насљеђем те повезивање свих који се баве овом облашћу са субјектима у области културе, туризма и других области чиме се омогућити заштита и очување ове области.

Публиковање документа од значаја за очување традиционалног занатства у Републици Српској

Израда ових публикација је веома важна за чување информација о овој области и преношење на млађе генерације.

Доношење стратешког документа у области креативних индустрија

Имајући у виду значај ове области потребно је припремити и усвојити стратешки документ, који ће обухватити сев области у креативној индустрији.

4 ПРОВЈЕРА УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

Циљеви и приоритети су усклађени и са Оквиром за Циљеве одрживог развоја у Босни и Херцеговини, путем којег БиХ, као чланица УН, проводи Агенду 2030. Везано за овај документ и област исти се налазе на правцу Друштво једнаких могућности, СДГ 5: Постићи родну равноправност и оснаживати све жене и дјевојчице.

Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању БиХ се обавезала да ће водити рачуна о приоритетима из правне тековине Заједнице у области малих и средњих предузећа и о десет смјерница из Европске повеље за мала предузећа (члан 93. ССП). Повеља је 2008. године замијењена **Европским актом за мала и средња предузећа (SBA)** при чему је створен оквир који интегрише све постојеће политичке инструменте за мала и средња предузећа.

Такође, циљеви и приоритети су усклађени и са Гендер акционим планом БиХ за период 2023-2027. година у дијелу који се односи на област **Рад, запошљавање и приступ економским ресурсима** гдје се се жели постићи елиминисање дискриминације на основу пола у раду, запошљавању и тржишту рада и осигурање једнаких могућности за жене и

мушкарце у приступу економским ресурсима, укључујући смањење сиромаштва кроз нове макроекономске и развојне стратегије.

У Стратегији развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2021-2027.година у стратешком циљу 1 Обновљање и раст предузетничке дјелатности у Републике Српске, са тежиштем на предузетништву младих и предузетништву жена предвиђен је Приоритет 1.2: Развој предузетништва младих и предузетништва жена и мјера 1.2.3. Системска подршка развоју и промоцији предузетништва жена.

У Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2021-2027.година у стратешком циљу 4: Унапређење социјалне укључености и осигурање једнаких могућности предвиђен је Приоритет 4.1. Унапређење социјалне укључености и активних мјера запошљавања угрожених група и мјера 4.1.1. Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди гдје је предвиђена подршка за запошљавање и самозапошљавање жена жртава породичног насиља и ратне тортуре.

Документ је усклађен и са **Програмом економског оснаживања жена у руралним подручјима за период 2021-2025.година**, који предвиђа подршку за жене на селу.

5 ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Поред редовних средстава из буџета Републике Српске и буџета локалних заједница, финансирање провођења мјера из Стратегије ће се вршити и из сљедећих извора:

- средствима из међународних пројеката, донаторских програма и разних облика финансијске и техничке подршке,
- средстава привредних субјеката и истраживачко-развојних институција и
- других доступних извора средстава.Треба нагласити да за реализацију одређених активности нису потребна додатна финансијска средства, јер се спроводе у оквиру обављања редовних активности надлежних институција Републике Српске. Средства за реализацију појединих мјера нису прецизно дефинисана, с обзиром да вриједности зависе од расположивих средстава из буџета Републике Српске и/или вриједности и облика подршке (техничка и финансијска подршка) која ће бити обезбјеђена кроз реализацију домаћих и међународних пројеката.

ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА ПЕРИОД ВАЖЕЊА СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

Ознака стратешког циља, приоритета и мјера	Структура финансирања (у %)	Укупно (КМ)	Буџет институције (КМ)	Остали извори финансирања	
				(КМ)	Назив потенцијалног извора финансирања
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	78,10%	15.160.000	3.030.000	12.130.000	
Приоритет 1.1.		14.700.000	3.000.000	11.700.000	
Мјера 1.1.1.		4.000.000	3.000.000	1.000.000	ЈЛС, донатори, други извори
Мјера 1.1.2.		10.000.000	-	10.000.000	ИРБ РС, ГФ РС, фондације на локалном нивоу
Мјера 1.1.3.		700.000	-	700.000	РАРС, ПКРС, донатори
Приоритет 1.2.		460.000	30.000	430.000	
Мјера 1.2.1.		150.000	30.000	120.000	ЈЛС, ПКРС, РАРС, ЗПК РС, донатори
Мјера 1.2.2.		10.000	Редовна средства	10.000	ЈЛС, ПКРС, РАРС, ЗПК РС, донатори
Мјера 1.2.3.		300.000		300.000	ЈЛС, ПКРС, РАРС, ЗПК РС, донатори
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	4,20%	810.000	100.000	710.000	
Приоритет 2.1.		Редовна средства институција	-	-	-
Мјера 2.1.1.		Редовна средства институција	-	-	-
Мјера 2.1.2.			-	-	-
Мјера 2.1.3.			-	-	-
Мјера 2.1.4.			-	-	-
Мјера 2.1.5.			-	-	-
Приоритет 2.2.		810.000	100.000	710.000	
Мјера 2.2.1.		700.000	100.000	600.000	ЈЛС, ПКРС, РАРС, ЗПК РС, донатори, други извори
Мјера 2.2.2.		10.000	Редовна средства	10.000	ЈЛС, ПКРС, РАРС, ЗПК РС, донатори, други извори
Мјера 2.2.3.		100.000		100.000	ПКРС, ЗПК РС, донатори
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3:	17,70%	3.450.000	1.900.000	1.550.000	
Приоритет 3.1.		950.000	400.000	550.000	
М 3.1.1.		700.000	350.000	350.000	ЈЛС, донатори, други извори
М 3.1.2.		100.000	Редовна средства	100.000	ЈЛС, донатори, други извори
М. 3.1.3.		150.000	50.000	100.000	ЈЛС, ЗПК РС, донатори,

					други извори
М 3.1.4.		140.000	70.000	70.000	ЈЛС, ЗПК РС, донатори, други извори
Приоритет 3.2.		1.700.000	1.500.000	200.000	
М 3.2.1		1.500.000	1.400.000	100.000	ЈЛС, донатори, други извори
М 3.2.2.		200.000	100.000	100.000	ЈЛС, донатори, други извори
Приоритет 3.3.		800.000	-	800.000	
М 3.3.1.		400.000	Редовна средства	400.000	ЈЛС, ЗЗ РС, донатори, други извори
М 3.3.2.		400.000		400.000	ЈЛС, ЗЗ РС, донатори, други извори
УКУПНО		19.420.000	5.030.000	14.390.000	

5. ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

Координацију спровођења Стратегије развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2025-2031.година вршиће Министарство. Поред Министарства, истакнута је и улога осталих институција Републике Српске у спровођењу Стратегије. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и друга министарства су такође носиоци спровођења мјера у оквиру својих надлежности. Такође, потребно је нагласити улогу Привредне коморе Републике Српске, Гендер центра, РАРС-а и других носилаца спровођења мјера. Како би се обезбиједило ефикасно спровођење ове стратегије, планира се формирање радне групе за реализацију стратегије чији чланови би били представници Министарства и осталих носилаца реализације овог документа.

Спровођење стратешког документа вршиће се путем акционих планова за спровођење стратешког документа те средњорочних и годишњих планова рада Министарства. Акциони план је спроведбени документ којим се разрађује оквирна динамика реализације мјера из стратешког документа, затим динамика реализације кључних стратешких пројеката и других потенцијалних пројеката и активности, оквирно се планирају финансијска средства и одређују носиоци њихове реализације. Приликом израде средњорочних планова рада, преузимају се релевантне мјере из стратешког документа с припадајућим индикаторима, као и полазне и циљне вриједности индикатора за сваку годину средњорочног (трогодишњег) периода. Годишњи план рада је спроведбени документ с активностима/пројектима који ће се предузимати на годишњем нивоу како би се реализовали програми из средњорочног плана рада, те оствариле мјере, приоритети и стратешки циљеви из стратешког документа.

Праћење подразумијева константно праћење, систематично и континуирано прикупљање, анализирање и коришћење података и показатеља у сврху мјерења напретка остваривања постављених циљева/приоритета/мјера, као и напретка у коришћењу расположивих средстава и предузимања одговарајућих активности с циљем евентуалних корекција. За успјешно успостављање и спровођење система праћења успоставиће се и редовно ажурирати електронске евиденције индикатора остварења стратешких циљева, приоритета и мјера из стратешког

документа, те индикатора из годишњег плана рада. Ови подаци ће бити основ за израду годишњег извјештаја о раду и израду годишњег извјештаја о спровођењу стратешког документа.

Извјештавање се врши путем припреме неколико извјештаја. Извјештај о спровођењу стратешког документа је спроведбени документ којим се на годишњем нивоу сагледавају општи развојни трендови и напредак у остварењу стратешких циљева. Извјештај ставља фокус на остварене резултате и утицај током његовог спровођења. Годишњи извјештај о раду се припрема с циљем праћења спровођења планираних активности/пројеката и оцјене њиховог доприноса у остваривању мјера. На основу увида у степен постигнуте имплементације, могуће је вршити евентуалне корекције планираних мјера из стратешког документа уколико се покаже да оне не дају очекиване резултате.

Вредновање је поступак којим се врши оцјењивање успјешности, дјелотворности, напретка и утицаја у фази израде стратешког документа и/или у току његовог спровођења, а на основу прикупљених и анализираних података и сазнања добијених кроз поступак редовног праћења и додатног прикупљања података у току процеса припреме. Вредновање претходне стратегије извршено је у почетној фази израде овог стратешког документа. У току спровођења документа потребно је извршити вредновање најкасније у предзадњој години (2029) ради утврђивања степена извршења, сагледавања постигнутих резултата и обезбјеђења улазних елемената за израду стратешког документа за наредни период.

6. ПРИЛОЗИ СТРАТЕШКОМ ДОКУМЕНТУ:

6.1 Сажети преглед стратешких циљева, приоритета и мјера у стратешком документу

Редни број	Назив	Индикатори и финансијски извори		
		Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
СЦ 1.	ЈАЧАТИ КОНКУРЕНТНОСТ ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА КОЈЕ ПОКРЕЋУ И ВОДЕ ПРЕДУЗЕТНИЦЕ	Раст учешћа субјеката предузетница у укупним приходима свих малих и средњих предузећа	7,95%	10,0%
		Раст учешћа субјеката предузетница у укупним приходима од извоза свих малих и средњих предузећа	6,1%	9,0%
		Раст броја предузетница по привредним подручјима	Бања Лука (5.448) Бијељина (2.111) Добој (1.660) И.Сарајево (1.199) Требиње (854)	Минимално 10% више предузетница у свим привредним подручјима
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		15.160.000	3.030.000	12.130.000
П 1.1	Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст износа одобрених средстава за предузетнице	-	10% на годишњем нивоу
		Раст броја подржаних предузетница	-	5% на годишњем нивоу
		Раст броја одобрених кредита за предузетнице	- ⁶	10% годишње
		Раст броја одобрених гаранција за предузетнице	6	10% годишње
		Раст броја подржаних предузетница из доступних програма и пројеката	-	5% годишње
		Раст одобрених износа	-	10% годишње

⁶ Нема података о броју одобрених кредита

		средстава из доступних програма и пројеката		
		Раст броја подржаних активности предузетница	-	5% годишње
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		3.000.000	11.700.000	14.700.000
М 1.1.1	Омогућити већу финансијску подршку за предузетнице кроз подстицаје	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст износа одобрених средстава за предузетнице	-	10% на годишњем нивоу
		Раст броја подржаних предузетница	-	5% на годишњем нивоу
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		3.000.000	1.000.000	4.000.000
М 1.1.2.	Побољшати подршку предузетницама кроз кредитно-гарантне линије	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја одобрених кредита за предузетнице	- ⁷	10% годишње
		Раст броја одобрених гаранција за предузетнице	6	10% годишње
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		-	10.000.000	10.000.000
М 1.1.3.	Ефикасније користити доступне домаће програме (Центар за дигиталну трансформацију, Европска мрежа предузетништва, дигитални хабови, акцелератор, менторинг и друге) и пројекте Европске уније и других донатора	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја подржаних предузетница из доступних програма и пројеката	-	5% годишње
		Раст одобрених износа средстава из доступних програма и пројеката	-	10% годишње
		Раст броја подржаних активности предузетница		5% годишње
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		-	700.000	700.000

⁷ Нема података о броју одобрених кредита

П 1.2.	Унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању предузетница	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број одржаних обука	-	30
		Број учесница на обукама	-	600
		Број удружења предузетница/пословних жена	0	5
		Број савјета и других тијела за развој предузетништва жена	6	10
		Број састанака и организованих догађаја на годишњем нивоу	10	20
		Број учесница на догађајима на годишњем нивоу	150	300
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
30.000	430.000	460.000		
М 1.2.1.	Повећати број обука и савјетодавну подршку за предузетнице	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број одржаних обука	-	30
		Број учесница на обукама	-	600
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		30.000	120.000	150.000
М 1.2.2.	Јачање капацитета и активности савјетодавних тијела и удружења предузетница	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број удружења предузетница/пословних жена	0	5
		Број савјета и других тијела за развој предузетништва жена	6	10
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		редовна средства	10.000	10.000
М 1.2.3	Умрежавање и сарадња са удружењима и организацијама у региону и Европској унији	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број састанака и организованих догађаја на годишњем нивоу	10	20
		Број учесница на догађајима на	150	300

		годишњем нивоу		
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		Редовна средства	300.000	300.000
СЦ 2.	УНАПРИЈЕДИТИ ПОСЛОВНО ОКРУЖЕЊЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕТНИШТВА ЖЕНА	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја новорегистрованих субјеката предузетница	1.611	Просјечно 1.700 годишње до 2028.године
		Раст броја запослених у субјектима предузетница	34.147	38.000
		Раст броја субјеката предузетница у односу на укупан број привредних субјеката, у %	27,9%	35,0%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		810.000	100.000	710.000
П 2.1.	Ефикаснија примјена политика предузетништва жена	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја мјера за предузетнице у стратешким документима на републичком нивоу	2	7
		Раст броја програма подршке за предузетнице на локалном нивоу	12	50
		Број предузетница и удружења који су учествовали и давању мишљења на прописе и друге документе	-	100
		Број одржаних догађаја на којима се пружају битне информације за пословање предузетница	5	10
		Број предузетница и удружења који су учествовали и давању мишљења на прописе и друге документе	-	100
		Број одржаних догађаја на којима се пружају	5	10

		битне информације за пословање предузетница		
		Постојање базе података	Не постоји база података	Успостављена база података
		Статистички показатељи подршке разврстани по полу	Праћење дјелимично постоји	Уведено праћење
		Број одржаних састанака радне групе	-	2 пута годишње
		Број нових активности и пројеката	-	7 годишње
		Постојање родноодговорног буџетирања	Дјелимично постоји	Уведено буџетирање
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		-	-	-
М 2.1.1	Увођење подршке предузетништву жена у стратешке и друге документе који се односе на привреду и предузетништво	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја мјера за предузетнице у стратешким документима на републичком нивоу	2	7
		Раст броја програма подршке за предузетнице на локалном нивоу	12	50
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		Редовна средства институција	-	-
М 2.1.2.	Веће укључивање удружења жена, савјетодавних тијела и предузетница у припрему прописа и осталих докумената који имају утицаја на њихово пословање	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број предузетница и удружења који су учествовали и давању мишљења на прописе и друге документе	-	100
		Број одржаних догађаја на којима се пружају битне информације за пословање предузетница	5	10
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		Редовна средства	-	-

		институција		
М 2.1.3.	Унапређење статистичког праћења привредних активности по полу и стварање базе података предузетница	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Постојање базе података	Не постоји база података	Успостављена база података
		Статистички показатељи подршке разврстани по полу	Праћење дјелимично постоји	Уведено праћење
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		Редовна средства институција	-	-
М 2.1.4	Формирање радне групе за праћење политика подршке предузетништву жена	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број одржаних састанака радне групе	-	2 пута годишње
		Број нових активности и пројеката	-	7 годишње
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		Редовна средства институција	-	-
М 2.1.5	Увођење родноодговорног буџетирања	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Постојање родноодговорног буџетирања	Дјелимично постоји	Уведено буџетирање
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		Редовна средства	-	-
П 2.2.	Промоција предузетништва жена	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број одржаних манифестација на годишњем нивоу	2	4
		Број учесница на манифестацијама	150	400
		Број одржаних промоција на годишњем нивоу	-	5
		Платформа за предузетнице	Не постоји платформа	Успостављена платформа
		Повећан број информација за предузетнице на једном мјесту	Информације доступне на више портала	Све информације доступне на једном мјесту

		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		810.000	100.000	710.000
2.2.1	Организовање манифестација фокусиране промоцију предузетништва жена на	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број одржаних манифестација на годишњем нивоу	2	4
		Број учесница на манифестацијама	150	400
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		100.000	600.000	700.000 KM
2.2.2	Промовисање предузетништва жена у области образовања у циљу повећања броја младих предузетница	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број одржаних промоција на годишњем нивоу	-	5
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		Редовна средства	10.000	10.000
2.2.3	Стварање и вођење јединствене е-платформе за размјену информација и сарадњу предузетница Републике Српске	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Платформа за предузетнице	Не постоји платформа	Успостављена платформа
		Повећан број информација за предузетнице на једном мјесту	Информације доступне на више портала	Све информације доступне на једном мјесту
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		Редовна средства	100.000	100.000
СЦ 3	ПОДРЖАТИ РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕТНИШТВА ЖЕНА У СПЕЦИФИЧНИМ ОБЛАСТИМА	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст учешћа субјеката у области индустрије у укупном броју субјеката предузетница	9,9%	14,0%
		Раст учешћа нето добити субјеката предузетница које послују у специфичним областима у укупној добити субјеката предузетница	Прерађивачка индустрија 19,71% Стручне и научне дјелатности 7,98%	Прерађивачка индустрија 22,0% Стручне и научне дјелатности 10,0 %

		Раст броја подручја дјелатности у којима су просјечне нето плате жена једнаке или веће од просјечних плата мушкараца	7 од 19	9 од 19
		Раст броја самосталних предузетница	8.792	10.000
		Раст броја пољопривредних газдинстава у власништву жена	7026 (16%)	20 %
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		3.450.000	1.900.000	1.550.000
П 3.1.	Подржати предузетнице у областима традиционалног занатства	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број подржаних предузетница и удружења жена у овој области на годишњем нивоу	7	20
		Повећан износ подршке у овој области на годишњем нивоу	50.000	100.000
		Мапиране институције, организације, удружења, предузетнице и појединце у области традиционалног занатства	55 субјеката	Сви субјекти
		Омогућена подршка активностима мреже субјеката у овој области	-	Омогућена подршка мрежи
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно
		950.000	400.000	350.000
М 3.1.1	Финансијска подршка очувању традиционалног занатства са фокусом на домаћу радиност	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број подржаних предузетница и удружења жена у овој области на годишњем нивоу	7	20
		Повећан износ подршке у овој области на годишњем нивоу	50.000	100.000
		Буџет (КМ)	Остали	Укупно

			извори (KM)	
		350.000	350.000	700.000
М 3.1.2.	Мапирање и умрежавање свих субјеката који се баве традиционалним занатством	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Мапирани институције, организације, удружења, предузетнице и појединце у области традиционалног занатства	55 субјеката	Сви субјекти
		Омогућена подршка активностима мреже субјеката у овој области	-	Омогућена подршка мрежи
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		Редовна средства	100.000	100.000
М 3.1.3.	Организовање манифестација за жене у области традиционалног занатства са фокусом на домаћу радиност	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја манифестација на годишњем нивоу	-	30% годишње
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		50.000	100.000	150.000
М 3.1.4.	Израда и публикавање документа који доприносе очувању традиционалног занатства	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Повећање броја публикованих докумената на годишњем нивоу	-	30%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		70.000	70.000	140.000
П 3.2.	Наставити подршку развоју предузетништва жена на селу	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја подржаних жена на годишњем нивоу		20%
		Раст износа финансијске поодршке на годишњем нивоу		10%
		Раст броја обука за жене на селу на годишњем нивоу		20%
		Раст броја учесница обука на годишњем нивоу		30%

		нивоу		
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		1.700.000	1.500.000	200.000
М 3.2.1	Провођење финансијских програма подршке за предузетнице на селу	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја подржаних жена на годишњем нивоу		20%
		Раст износа финансијске подршке на годишњем нивоу		10%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		1.400.000	100.000	1.500.000
М 3.2.2	Припрема и организовање обука за предузетнице на селу	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја обука за жене на селу на годишњем нивоу		20%
		Раст броја учесница обука на годишњем нивоу		30%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		100.000	100.000	200.000
П 3.3	Подршка развоју предузетништва жена у другим областима	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја субјеката предузетница у области креативне индустрије		20% на годишњем нивоу
		Повећан број области у којима је могуће покренути пословање у области креативне индустрије		3
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
М 3.3.1	Подршка предузетницама у областима бриге, његе и других области у сегменту услужних дјелатности	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја субјеката предузетница у овој области		20% на годишњем нивоу
		Повећан број области у којима је могуће		3

		покренути пословање у овој области		
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		Редовна средства	400.000	400.000
М 3.3.2	Подршка предузетницама у области креативне индустрије	Индикатори мјера	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Раст броја предузетница у области културне и креативне индустрије		20% на годишњем нивоу
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно
		-	400.000	400.000

6.2 Детаљан преглед мјера

Веза са стратешким циљем	1. Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице
Приоритет	1.1. Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице
Назив мјере	1.1.1. Омогућити већу финансијску подршку за предузетнице кроз подстицаје

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>У Републици Српској су доступни подстицаји за јачање конкурентности привредних субјеката као што су подстицаји за директна улагања, мала и средња предузећа, пољопривреду, туризам и друге области. Конкретне подстицаје само за жене у Републици Српској има Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде док су други подстицаји доступни свима под једнаким условима. Како би омогућили значајнију подршку за предузетнице потребно је размотрити специфичне подстицаје само за предузетнице. Такође, неопходно је у актима којима се прописује додјела подстицаја предложити посебне критерије за оцјену пројеката привредних субјеката које воде жене. Слично је потребно иницирати и на локалном нивоу.</p> <p>Осим редовних средстава из Буџета Републике Српске и локалних буџета неопходно је разматрати и друге финансијске инструменте за предузетнице као што је ризични капитал⁸ и други финансијски инструменти. Инвеститори најчешће улажу у нова предузећа, у предузећа која не могу добити стандардни кредит, али иновативна и технолошки напредна предузећа са вишим степеном ризика. Овакви видови финансирања су потребни и за предузетнице јер оне већином свој пословање финансирају из властитих средстава или позајмица. У наредном периоду неопходно подстицати успјешне предузетнице да инвестирају у нове пословне подухвате младих предузетница као што је то случај у Европској унији и окружењу тзв. „пословним анђелима“.</p>		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст износа одобрених средстава за предузетнице	-	10% на годишњем нивоу
	Раст броја подржаних предузетница	-	5% на годишњем нивоу
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>У Републици Српској послује 12.508 предузетница што представља скоро трећину субјеката у Републици Српској. Имајући у виду да се предузетнице рјеђе одлучују за кредитно задужење неопходно је омогућити већа финансијска средства за њихово пословање као и подстицаје за покретање посла од стране жена те подршку пословању жена које већ послују. Уз ове видове подршке као и друге финансијске инструменте као што је ризични капитал и други инструменти омогућава се раст и развој постојећих субјеката које воде жене као и оснивање нових што ће допринијети повећању броја субјеката који воде жене.</p>		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 4.000.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		

⁸ Ризични капитал је облик финансирања приватног капитала који осигуравају компаније ризичног капитала или фондови: почетницима, компанијама у раној фази и компанијама у настајању за које се сматра да имају висок потенцијал раста или које су показале висок раст (у смислу број запослених, годишњи приход, обим пословања, итд.). Фирме или фондови ризичног капитала улажу у ове компаније у раној фази у замјену за власнички капитал или власнички удио.

Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, остала министарства, локалне управе, донатори
Циљне групе	Предузетнице, почетнице у бизнису, удружења и организације жена и предузетница

Веза са стратешким циљем	1. Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице		
Приоритет	1.1. Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице		
Назив мјере	1.1.2. Побољшати подршку предузетницама кроз кредитно-гарантне линије		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Инвестиционо-развојна банка Републике Српске има кредитне линије за почетне пословне активности, за предузетнике и предузећа, кредите у пољопривреди и микробизнис у пољопривреди. Имајући у виду да банка за ове кредитне линије има умањења каматних стопа за одређене области потребно је размотрити и иницирати исте или сличне погодности за предузетнице приликом одобравања кредита. Осим наведеног, неопходно је размотрити евентуалне посебне линије за микробизнисе у власништву жена те континуирано промовисати све линије како би предузетнице имале што више информација.</p> <p>Гарантни фонд Републике Српске има гарантне линије за предузетнике и предузећа те за пољопривреду. Слично кредитним линијама Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и код Гарантног фонда је потребно иницирати одређене олакшице за предузетнице или по потреби посебне линије. На овај начин би се уз гаранције Гарантног фонда Републике Српске олакшао приступ кредитним средствима те створиле претпоставке за постизање повољнијих услова у кредитним аранжманима за ову категорију код банкарских и микрокредитних организација.</p> <p>Ове линије би се могле успоставити и код локалних гарантних фондова.</p>		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст броја одобрених кредита за предузетнице	- ⁹	10% годишње
	Раст броја одобрених гаранција за предузетнице	6	10% годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Одобравањем средстава путем кредитних линија те одобравањем гаранција омогућавају се додатна средства за пословање предузетница односно могућност инвестирања у даљи раст и развој њиховог пословања.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 10.000.000 КМ		
	Извор: ИРБРС, ГФРС, локалне фондације, други извори		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Инвестиционо-развојна банка Републике Српске, Гарантни фонд Републике Српске, локалне фондације		

⁹ Нема података о броју одобрених кредита

Циљне групе	Предузетнице, почетнице у бизнису		
Веза са стратешким циљем	1.Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице		
Приоритет	1.1. Обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице		
Назив мјере	1.1.3. Ефикасније користити доступне домаће програме (Центар за дигиталну трансформацију, Европска мрежа предузетништва, дигитални хабови, акцелератор, менторинг и других) и пројекте Европске уније и других донатора		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>У Републици Српској је у претходном периоду реализован значајан број међународних пројеката који су постали самоодрживи након завршетка донаторске подршке. Ради се пројектима као што су: Центар за дигиталну трансформацију Привредне коморе Републике Српске, Програм Акцелератор (подршка почетницима у бизнису Развојне агенције Републике Српске), подршка дигиталних иновационих хабова, менторинг и друге програми. Свакако је важна и подршка кроз Европску мрежу предузетништва те програми на локалном нивоу као што су партнерства за запошљавање кроз подршку Међународне организације рада (LEP пројекат).</p> <p>Кроз постојеће међународне програме подршке је неопходно иницирати подршку за предузетнице. Такође, индиректна подршка предузетницама и женама као циљној групи је видљива кроз многе пројекте Европске уније али и пројекте других донатора. Постоји велики интерес предузетница за учешће у оваквим пројектима, те је потребно да постојеће организације за подршку омогуће помоћ предузетницама при аплицирању за домаћа и страна средства.</p>		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст броја подржаних предузетница из доступних програма и пројеката	-	5% годишње
	Раст одобрених износа средстава из доступних програма и пројеката	-	10% годишње
	Раст броја подржаних активности предузетница	-	5% годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Кроз повећано учешће предузетница у постојећим и новим програмима и пројектима подстиче се јачање конкурентности ових субјеката и њихова позиција на тржишту.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 700.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донатори, други извори		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Развојна агенција Републике Српске, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора, ЕУНОРС, други носиоци		
Циљне групе	Предузетнице, жене заинтересоване да покрену пословање, удружења жена		

Веза са стратешким	1.Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице		
--------------------	---	--	--

циљем			
Приоритет	1.2. Унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању предузетница		
Назив мјере	1.2.1. Повећати број обука и савјетодавну подршку за предузетнице		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Обуке из области предузетништва су важне за све жене које желе да започну пословање у одређеној области. С тим у вези потребно је организовати обуке у вези почетка пословања, регистрацију, кредита, финансијске подршке, запошљавања, доступност простора, итд. Након обуке, свака жена би требало да буде у могућности да размотри да ли жели покренути пословање и која врста подршке јој је неопходна. Осим обука за почетнице у пословању свакако је важна и обука из области менаџмента, лидерства и других области које омогућавају унапређивање вођења привредних субјеката. Систем менторства је веома значајан јер предвиђа подршку искусних предузетница за предузетнице почетнице, који се успјешно примјењује у Европској унији и неким земљама окружења. Даље, искуства успјешних, али исто тако и предузетница, које су имале проблеме у пословању или поново покренуле бизнис након стечаја („друга шанса“) је веома драгоцјено. Ове активности се могу проводити и у оквиру пројеката који се тичу менторинга и пружања друге прилике. Посебно важно је организовати обуке фокусиране на унапређење финансијске писмености предузетница (власнице, директорице). Такође, континуирано је потребно едуковати предузетнице у вези дигиталне трансформације, зелене и циркуларне транзиције, примјене иновација и других области битних за пословање.</p>		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број одржаних обука	-	30
	Број учесница на обукама	-	600
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Омогућавањем обука и менторске подршке за предузетнице омогућава се унапређење знања постојећих предузетница те подршка за будуће предузетнице чиме се доприноси расту и развоју њихових субјеката.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 150.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе, локалне развојне агенције, донатори, остале организације		
Циљне групе	Предузетнице, жене заинтересоване да покрену пословање, удружења жена		
Веза са стратешким циљем	1. Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице		
Приоритет	1.2. Унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању		

	предузетница		
Назив мјере	1.2.2 Јачање капацитета и активности савјетодавних тијела и удружења предузетница		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Савјет за развој малих и средњих предузећа и предузетништва Републике Српске је савјетодавно тијело Владе Републике Српске чије чланови су представници институција, организација и привредника. Савјет даје препоруке за ову област. Привредни савјети и остала савјетодавна тијела су веома значајни и на локалном и на републичком нивоу. Улога ових савјета је да сагледају услове и начин пословања за подручја која су у њиховим надлежностима, те да властима дају препоруке које ће пословно окружење унаприједити било да се ради о регулативи, подстицајима, активностима институција и организација, инвестицијама или било чему другом што ће довести до раста и развоја њиховог подручја. Имајући у виду да предузетнице имају значајно учешће у привреди и да су по природи сензибилне за лакше сагледавање проблема, односно њихових узрока и посљедица потребно је у ова савјетодавна тијела обавезно укључивати предузетнице.</p> <p>Имајући у виду да не постоји удружење предузетница неопходно је у наредном периоду покренути иницијативе и омогућити подршку за овај виду умрежавања предузетница. Након тога је неопходно омогућити подршку удружењима у циљу заступању интереса чланица. Сваки вид умрежавања и удруживања предузетница јача њихову улогу и омогућава боље заступање интереса, те је потребно промовисати ове активности.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Формирање удружење предузетница		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број удружења предузетница/пословних жена	0	5
	Број савјета и других тијела за развој предузетништва жена	6	10
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Учешћем жена у савјетодавним тијелима на свим нивоима омогућава се унапређење и јачање улоге предузетница у привреди. Дјеловањем савјета у коморском систему истиче се улога предузетница и омогућава планирање подршке и промоције предузетница. Слично је потребно размотрити и при коморском систему самосталних предузетника. Формирањем нових удружења омогућава се боље заступање интереса предузетница односно квалитетеније дефинисање потреба предузетница које су чланице удружења.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 10.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, Јединице локалне самоуправе, локалне развојне агенције, донатори		
Циљне групе	Предузетнице, жене заинтересоване да покрену пословање, удружења жена		

Веза са стратешким циљем	1. Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице		
Приоритет	1.2. Подржати предузетнице у удруживању и умрежавању у Републици Српској и иностранству		
Назив мјере	1.2.3 Умрежавање и сарадња са удружењима и организацијама у региону и Европској унији		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>У Републици Српској је до сада организовано 6 међународних конференција и 2 сајма, који имају за циљ промоцију предузетница али и повезивање са предузетницама и у удружењима предузетница и жена. На поменутих догађајима закључен је низ споразума и меморандума о сарадњи између Привредне коморе и удружења жена из Републике Српске са коморама и удружењима из земаља региона.</p> <p>Поред наведеног сарадња се успоставља и на сличним манифестацијама у земљама региона. Такође, сарадња постоји и кроз реализацију пројеката. Представнице Привредне коморе Републике Српске чланице су групе за предузетништво жена у оквиру Европске мреже предузетништва жена гдје постоји сарадња са другим земљама у овој области.</p> <p>У наредном периоду потребно је анализирати реализацију горе поменутих споразума и сарадње те иницирати нове облике сарадње.</p>		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број састанака и организованих догађаја на годишњем нивоу	10	20
	Број учесница на догађајима на годишњем нивоу	150	300
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Организовањем манифестација за предузетнице омогућава се њихова промоција, боље информисање и повезивање што даље омогућава да су субјекти које воде предузетнице боље видљиви у привреди и у друштву у цјелини.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 300.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе, локалне развојне агенције, донатори, друге организације		
Циљне групе	Предузетнице, жене заинтересоване да покрену пословање, удружења жена		

Веза са стратешким циљем	2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена
Приоритет	2.1. Ефикаснија примјена политика предузетништва жена

Назив мјере	2.1.1. Увођење подршке предузетништву жена у стратешке и друге документе који се односе на привреду и предузетништво		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Министарство привреде и предузетништва ће иницирати, гдје то буде могуће, дефинисање посебних мјера за предузетнице у стратешким и законодавним документима а који се тичу привреде на републичком нивоу, али и у стратешким документима и другим политикама у јединицама локалне самоуправе. На овај начин би подршка предузетницама била омогућена хоризонтално кроз значајне документе, али и вертикално дефинисањем подршке и на републичком и локалном нивоу. Предузетништво жена је до сада препознато на републичком нивоу само у стратешким документима за мала и средња предузећа, те рурални и пољопривредни развој гдје су омогућени и одређени подстицаји. Подршку предузетницама потребно је омогућити и у другим областима, што би значајно олакшало њихов рад и функционисање у друштву, као и јачање улоге жена у свим сферама живота. Посебне олакшице за предузетнице би, такође биле значајне за жене у одређеним областима као и у документима, односно политикама на локалном нивоу.</p> <p>Према расположивим информација у јединицама локалне самоуправе у Републици Српској не постоји посебни документи у вези подршке предузетништву жена али је у неким јединицама локалне самоуправе постоји одређена подршка за предузетнице. Током 2022. године, подршку развоју предузетништва жена на локалном нивоу омогућило је 12 јединица локалне самоуправе, укупне вриједности 447.023,00 КМ. У наредном периоду је неопходно ову подршку повећати, те је омогућити и у осталим јединицама локалне самоуправе.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Креирање програма подршке за предузетнице		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст броја активности у стратешким документима	-	7
	Раст броја програма подршке за предузетнице на локалном нивоу	12	50
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Планирањем подршке за предузетнице у стратешким и другим документима у разним областима на републичком и локалном нивоу би се проширила и појачала подршка за предузетнице. На овај начин би предузетнице добиле додатну подршку у односу на досадашњу и тиме стекле услове за јачање свог пословања. Такође, ствара се могућност оснивања нових субјеката од стране жена.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: редовна средства институција		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе, локалне развојне агенције, донатори		
Циљне групе	Предузетнице, жене заинтересоване да покрену пословање, удружења жена		

Веза са стратешким циљем	2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена		
Приоритет	2.1. Ефикаснија примјена политика предузетништва жена		
Назив мјере	2.1.2. Веће укључивање удружења жена, савјетодавних тијела и предузетница у припрему прописа и осталих докумената који имају утицаја на њихово пословање		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Учешће предузетница је веома важно на јавно-приватним консултацијама за све важније документе, законе, стратегије и друге документе, као и пројекте који се директно или индиректно односе на предузетништво жена на републичком и локалном нивоу. Такође, за овакве консултације потребно је користити и друге алате као што су интернет алати (веб-странице, портали, платформе, електронска пошта...), али и директни контакти и посјете представника институција и организација надлежних за предузетништво жена, субјектима које воде предузетнице, да би се на терену сагледало стање и утврдиле потребе за промјенама које су неопходне за лакше и боље пословање. Такође, потребно је упознати предузетнице са могућностима и пословањем предузетница у окружењу да би биле боље информисане и упућене у олакшице, регулативу и подстицаје у окружењу и ЕУ и на тај начин имале могућност да своје потребе могу адекватно формулисати и затражити промјене које су им неопходне.		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број предузетница и удружења предузетница које су учествовале у давању мишљења на прописе и друге документе	-	100
	Број одржаних догађаја на којима се пружају информације о подстицајима и пројектима	5	10
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Већим укључивањем жена у јавне консултације односно припрему прописа и других докумената омогућава се да предузетнице саме предлажу измјене прописа и мјера и пројекте које су им неопходне за унапређење пословања. Укључивањем њихових приједлога омогућава се већа подршка као и видљивост предузетница у привреди и друштву у цјелини.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: редовна средства институција		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, друга министарства, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе, локалне развојне агенције, донатори, друге организације		
Циљне групе	Предузетнице, жене заинтересоване да покрену пословање, удружења жена		

Веза са стратешким циљем	2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена
--------------------------	--

Приоритет	2.1. Ефикаснија примјена политика предузетништва жена		
Назив мјере	2.1.3. Унапређење статистичког праћења привредних активности по полу и стварање базе података предузетница		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	У Републици Српској тренутно не постоји посебна база података или регистар предузетница и удружења жена. Привредна комора Републике Српске располаже базом података о предузетницама, које су чланице Коморе. Међутим, не постоји јединствена база свих предузетница јер предузетнице послују и у форми самосталних предузетница. Такође, не постоји база података о удружењима грађана чији фокус је подршка овој области. Наведену базу би формирало и ажурирало Министарство привреде и предузетништва на основу података из Јединственог информационог система Републике Српске и базе Пореске управе Републике Српске на годишњем нивоу. На овај начин би се лакше размјенивале потребне информације између институција и организација и самих предузетница. Осим наведеног, подаци из базе података би служили носиоцима реализације Стратегије за креирање подршке овој области. На основу података из базе података утврдиће се и тачно стање удружења жена и предузетница те радити анализе о потребама истих на републичком и локалном нивоу. Такође, потребно је инцирати код свих институција и организација које немају статистичко праћење показатеља пословања по полу као и показатеља подршке привредним субјектима по полу.		
Кључни стратешки пројекти	Формирање базе података предузетница Републике Српске		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Постојање базе података	Не постоји база података	Успостављена база података
	Статистички показатељи подршке разврстани по полу	Праћење дјелимично постоји	Уведено праћење
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Постојање тачне базе података допринијеће прецизнијем праћењу ове области, бољој комуникацији и размјени информација, квалитетнијем креирању докумената подршке и другима активностима подршке у овој области.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: редовна средства институција		
	Извор: Буџет Републике Српске		
Период спровођења мјере	2025-2031.година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Републички завод за статистику, АПИФ, АИКТ РС, Пореска управа Републике Српске, Гендер центар Републике Српске Развојна агенција Републике Српске, друге орагнаизације		
Циљне групе	Предузетнице, институције за подршку		

Веза са стратешким циљем	2.Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена		
Приоритет	2.1. Ефикаснија примјена политика предузетништва жена		
Назив мјере	2.1.4. Формирање радне групе за праћење политика подршке предузетништву жена		
Опис мјере са оквирним	У циљу боље координације имплементације Стратегије а на основу		

подручјима дјеловања	претходног искуства, неопходно је формирати радну групу која ће се састајати током године а у циљу припреме извјештаја и планова везаних за реализацију Стратегије. Неопходно је да у радној групи буду сви кључни носиоци реализације овог стратешког документа и саме предузетнице. Циљ је да се размјене све информације у вези планираних активности и пројеката, у вези реализације истих, размјена добрих пракси те да се одржавају састанци са донаторима у циљу обезбјеђења додатних средстава за реализацију Стратегије.		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број одржаних састанака радне групе	0	2 годишње
	Број нових активности и пројеката	0	7 годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализације ове мјере ће допринијети бољем планирању активности и пројеката као и реализацији истих. Формирањем радне групе се доприноси бољем увезивању институција и организација које раде на имплементацији Стратегије што доприноси бољој и ефикасној реализацији самог документа.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: редовна средства институција		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети		
Период спровођења мјере	2025-2031. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство финансија, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, Гендер центар Републике Српске, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске и други носиоци		
Циљне групе	Чланови радне групе, предузетнице, донатори		

Веза са стратешким циљем	2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена
Приоритет	2.1. Ефикаснија примјена политика предузетништва жена
Назив мјере	2.1.5. Увођење родноодговорног буџетирања
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Приликом израде буџетских планова потребно је уважити принцип родног буџетирања на републичком и локалном нивоу и постепено уводити промјене у правцу остваривања принципа равноправности полова и у овој области. Родно буџетирање представља примјену родне анализе приликом планирања буџета, односно спровођења приоритета, мјера, пројеката и активности у области развоја малих и средњих предузећа и предузетништва. Потребно је сагледавати које ефекте има расподјела средстава на пословање привредних субјеката у власништву жена и мушкараца и осигурати да се приликом програмирања буџета унапређује равноправност полова у овој области. Родно буџетирање омогућава да жене и мушкарци имају једнак приступ ресурсима неопходним за њихово пословање и да имају једнаке користи од употребе тих ресурса. Министарство привреде и предузетништва и остали носиоци реализације стратегије ће узимати у обзир ове принципе током израде акционих планова за спровођење стратегије, планова рада, израде аката за додјелу подстицаја и других докумената.

Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Родно одговорно буџетирање		уведено
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Увођењем родног одговорног буџетирања институције доприносе бољим ефектима подршке за привредне субјекте, током вредновања пројеката за подстицаја те бољем статистичком праћењу свих података разврстаним по полу.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: редовна средства		
	Извор: Буџет Републике Српске		
Период спровођења мјере	2025-2031.године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство финансија, Гендер центар Републике Српске		
Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Министарство финансија, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде и друга министарства		
Циљне групе	Институције на републичком и локалном нивоу, привредници		

Веза са стратешким циљем	2.Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена		
Приоритет	2.2. Промоција предузетништва жена		
Назив мјере	2.2.1. Организовање манифестација фокусираних на промоцију предузетништва жена		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Успјешне предузетнице веома често нису видљиве, нити препознатљиве у јавности, па чак ни у срединама у којима живе, иако су можда њихови пословни субјекти познати у јавности. Такође, веома је мало медијских репортажа или емисија посвећених предузетништву жена. Успјешне приче је потребно промовисати у свим врстама медија. Треба обухватити више привредних сектора, приказати жене у више улога и ситуација, са реалним изазовима и одговорима које предузимају. Такође, потребно је разговарати о проблемима у пословању. С тим у вези неопходно је организовати округле столове, семинаре и друге манифестације које би у фокусу имале предузетништво жена. Овакви догађаји промовишу предузетништво жена, омогућавају размјену искустава, повезивање предузетница и успостављање пословне сарадње. Имајући у виду наведено, потребно је у наредном периоду наставити са оваквим активностима, као што су округли столови, семинари, радионице и друге манифестације, те организација годишње конференције предузетништва жена.		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број одржаних манифестација на годишњем нивоу	2	4
	Број учесница на манифестацијама	150	400
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Медијско појављивање, односно презентације су важне за пословање постојећих предузетница, али и за оснивање нових пословних субјеката у власништву жена. Снимањем успјешних прича или писањем чланака о предузетницама не само да се промовише предузетништво жена већ се разбијају и одређени стереотипи те шаље позитивна слика другим женама		

	да могу бити успјешне у било којој области. Организацијом манифестација се додатно промовише ова област.
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 700.000 КМ Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори
Период спровођења мјере	Континуирано
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва
Носиоци спровођења мјере	Министарство финансија, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, друга министарства, Гендер центар Републике Српске, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске и друге организације
Циљне групе	Предузетнице, институције, организације

Веза са стратешким циљем	2.Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена		
Приоритет	2.2. Промоција предузетништва жена		
Назив мјере	2.2.2. Промовисање предузетништва жена у области образовања у циљу повећања броја младих предузетница		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Промоција предузетништва жена и предузетништва у цјелини је неопходна у свим видовима образовања кроз организовање сусрета са предузетницима и презентацију успјешних прича и добрих пракси у предузетништву у школским објектима, али и организовале посјете привредним субјектима како би се ученици и студенти упознали са успјешним предузетницама и предузетницима, њиховим пословањем и могућностима запошљавања, те покретања бизниса након завршеног образовања.		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број одржаних промоција на годишњем нивоу	-	5
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Презентацијом успјешних прича предузетница у образовном систему омогућава се да ученици и студенти слушају о предузетништву директно од предузетника што може позитивно утицати на избор предузетништва као каријере и повећање броја младих предузетника и предузетница.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 10.000 КМ Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, друуги извори		
Период спровођења мјере	2025-2031. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Министарство просвјете и културе		
Носиоци спровођења мјере	Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, Гендер центар Републике Српске, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске и други носиоци		
Циљне групе	Ученици, студенти, предузетнице		

Веза са стратешким циљем	2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена		
Приоритет	2.2. Промоција предузетништва жена		
Назив мјере	2.2.3. Стварање и вођење јединствене е-платформе за размјену информација и сарадњу предузетница Републике Српске		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Предузетништво жена представљено је на Предузетничком порталу Републике Српске, који пружа све битне информације за предузетнике у Републици Српској. Подршка предузетништву жена видљива је и на веб страници Привредне коморе Републике Српске. Међутим, у Републици Српској не постоји онлајн платформа специфична само за предузетнице, те би у наредном периоду требало размотрити стварање посебног портала или платформе за предузетнице. На овај начин би за предузетнице биле доступне информације и контакти који су им потребни за подршку пословању, али и створена могућност за стварање мрежа и група предузетница. На платформи би се промовисале и успјешне приче предузетница, подстицаји, пројекти, сајмови, конференције, најаве обука и други видови подршке. Све видове електронских презентација је потребно повезати са Предузетничким порталом Републике Српске и другим страницама у вези привреде и предузетништва.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Израда посебне е-платформе за предузетнице		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Платформа за предузетнице	Не постоји јединствена платформа	Успостављена платформа
	Повећан број информација за предузетнице на једном мјесту	Информације доступне на више портала	Све информације доступне на једном мјесту
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Креирањем посебне платформе за предузетнице омогућиле би се боље информације за предузетнице, промоција субјеката које боду предузетнице, могућност повезивања са другим субјектима у Републици Српској и иностранству те бројне друге користи.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 100.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства		
Период спровођења мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, Агенција за информационо-комуникационе технологије Републике Српске, Гендер центар Републике Српске, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске и друге организације		
Циљне групе	Предузетнице, жене које желе покренути пословање, удружења жена		

Веза са стратешким циљем	3. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима		
Приоритет	3.1. Подржати предузетнице у областима традиционалног занатства		
Назив мјере	3.1.1. Финансијска подршка очувању традиционалног занатства са фокусом на домаћу радиност		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>У Републици Српској постоји значајна активност у области традиционалног занатства а посебно домаће радиности. С тим у вези, важно је постојање удружења жена која често имају и хуманитарни карактер, али и комерцијалну компоненту, јер се израђују предмети за продају. Поред тога поменута удружења пружају и обуке и радионице за младе и остале заинтересоване у циљу очувања и заштите нашег културног наслеђа у овој области. Дакле, жене својим радом стварају себи средства за живот, али и чувају традицију и наслеђе за будуће генерације. У овој области постоји богато наслеђе јер свака локална заједница има специфичну домаћу радиност на свом подручју. Посебно је важно заштити ово бројно и разнолико наслеђе кроз уврштавање на листу нематеријалног наслеђа Републике Српске слично заштити Змијањског веза од стране организације UNESCO. Заштитом нашег наслеђа у овој области омогућава се промоција, али и повезивање са угоститељским, туристичким и трговачким субјектима, који могу заједно да буду обједињени у туристичкој и културној понуди једног подручја, али и Републике Српске у цјелини. Подршка је важна кроз омогућавање едукација, промоцију, финансирање алата и материјала, подршка удруживању, изложбама и другим манифестацијама које су потребне овој области. У 2022. години креиран је специфичан подстицај за очување ове области како би се кроз набавку потребних материјала и алата, израду књига и публикација те организацију промотивних догађаја олакшало пословање овим микро субјектима и очувало њихово постојање те промовисала ова област. Осим тога кроз подстицај за сајмове и конференције подржани су сајам рукотворина у Источном Сарајеву и конференција занатства у Лакташима.</p>		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број подржаних предузетница и удружења жена у овој области на годишњем нивоу	7	20
	Повећан износ подршке у овој области на годишњем нивоу	50.000 КМ	100.000 КМ
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Подршком очувању домаће радиности се пружа подршка субјектима који се баве овом дјелатношћу и омогућава њено очување и заштита будући да је домаћа радиност дио наше историје и културно наслеђа.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 700.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства		
Период спровођења мјере	Континуирано		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство финансија, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, Министарство просвјете и културе, Министарство трговине и туризма, Гендер центар Републике Српске, Привредна комора Републике		

	Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, удружења жена и други носиоци
Циљне групе	Предузетнице, жене које желе покренути пословање, удружења жена

Веза са стратешким циљем	4. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима		
Приоритет	3.1. Подржати предузетнице у областима занатства		
Назив мјере	3.1.2. Мапирање и умрежавање свих субјеката који се баве традиционалним занатством		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Богата традиција и обичаји на свим подручјима Републике Српске утицали су на разноликост нашег наслеђа које је потребно очувати. Ручни рад и производи занатлија су осим очувања традиције били и од великог значаја за локално становништво јер се производило за потребе одијевања, рада у кући и у домаћинству али и за продају. Специфичност сваког краја је посебно видљива код рукотворина јер сваки крај има своје специфичне орнаменте, симболе и технике израде рукотворина. Циљ је да се знања у изради ових вриједних предмета пренесу на млађе генерације како би заштитили и очували своју традицију и идентитет народа. Важно је очувати традицију на локалном нивоу и да ови производи постану дио туристичке понуде сваког краја и присутни на разним манифестацијама у Републици Српској и иностранству.</p> <p>Поред 35 самосталних предузетника у Републици Српској, који тренутно имају статус старог и умјетничког заната и домаће радиности а којих је сигурно и више у Републици Српској, постоји значајан број институција, организација, удружења, установа, задруга и појединаца који желе да допринесу да се сачува и унаприједи ова област. Ради се о 20 удружења које заједно са 35 старих заната и низ институција и организација чини добру основу за стварање мреже од бар 70 субјеката који ће заједно радити на унапређењу ове области.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Стварање мреже субјеката у области традиционалног занатства		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број субјеката у области традиционалног занатства	55	Сви субјекти
	Омогућити подршку активностима мреже субјеката у овој области	-	Омогућена подршка мрежи
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Мапирањем субјеката који се баве овом дјелатношћу би се утврдило ко се бави овом дјелатношћу, на који начин и шта је потребно овим организацијама да се њихов рад унаприједи и олакша. На овај начин би се лоцирале и све врсте рукотворина на читавом подручју Републике Српске, забиљежиле кључне карактеристике и начин израде чиме би се сачувало наслеђе од заборавља али и проенијело на нове генерације и више промовисало у јавности.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 100.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства		
Период спровођења мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере-	Министарство просвјете и културе, музеји, удружења жена, Министарство		

	пољопривреде шумарства и водопривреде, Гендер центар, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе, друге организације
Циљне групе	Субјекти који се баве израдом рукотворина, жене

Веза са стратешким циљем	2. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима		
Приоритет	3.1. Подржати предузетнице у областима занатства		
Назив мјере	3.1.3. Организовање манифестација у области традиционалног занатства с фокусом на домаћу радиност		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Потребно је организовати изложбе домаће радиности на којима би се презентовали производи удружења жена, појединаца, етно-радионица, институција које обухватају и ове дјелатности (музеји, галерије...), као и других организација у циљу промоције и подршке. Циљ ових изложби и других промотивних догађаја је повезивање тих организација са туристичким организацијама и агенцијама, субјектима у угоститељству, произвођачима хране и пића у смислу заокруживања туристичке понуде једног краја. Поред тога, изложбе су значајне и за грађане ради упознавања са традицијом одређених крајева и цијеле Републике Српске. Куповином таквих производа олакшава се рад тих организација, те је потребно размотрити могућност коришћења ових производа за репрезентацију, односно промоцију културног наслеђа Републике Српске на свим догађајима од важности за Републику Српску. На овај начин се омогућава опстанак и јачање организација које се баве овом дјелатношћу, те индиректно заштита наше културе и традиције у Републици Српској. Осим овог вида презентације, посебну пажњу треба обратити на интернет презентације и успостављање веб-портала и портала за продају производа у овој области, што ће оснажити ову област.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Успостављање годишњег изложбеног традиционалних заната		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст броја манифестација на годишњем нивоу	-	30%
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Промоцијом рукотворина на изложбама, сајмовима и другим промотивним манифестацијама се омогућава упознавање становништва са традицијом и културним наслеђем те повезивање свих који се баве овом облашћу са субјектима у области културе, туризма и других области чиме се омогућити заштита и очување ове области.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 150.000 КМ Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство просвете и културе, музеји, удружења жена, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, Гендер центар, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе, друге организације		
Циљне групе	Субјекти у овој области, жене		

Веза са стратешким циљем	3. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима		
Приоритет	3.1. Подржати предузетнице у областима занатства		
Назив мјере	3.1.4. Израда и публиковање документа који доприносе очувању традиционалног занатства		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Поред мапирања институција и подршке овој области веома је важно радити на документовању и обради свих информација о нашем наслеђу у овој области у свим подручјима Републике Српске. На овај начин се чува о заборава наслеђе одређене области и омогућава да се забиљежи све што је битно за будуће генерације. Подршка за публиковање ових докумената је веома битна јер олакшава ауторима прикупљање информација, штампу ових докумената или њихово снимање у дигиталном формату. Министарство је до сада у сарадњи са Музејом Републике Српске подржало израду 2 књиге из области занатства. На овај начин су забиљежене веома важни историјске чињенице, фотографије, израда предмета и рукотворина те значајни људи који су кроз историју допринијели очувању ове области. Циљ је да се даље настави са оваквим активностима. Такође, кроз подстицаје министарства омогућена је подршка публиковању документације овој области.		
Кључни стратешки пројекти	Публиковање докумената од значаја за очување традиционалног занатства у Републици Српској		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Повећање броја публикованих докумената у области занатства на годишњем нивоу	10%	30%
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Израда ових публикација је веома важна за чување информација о овој области и преношење на млађе генерације.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 175.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство просвете и културе, музеји, удружења жена, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, Гендер центар, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе		
Циљне групе	Удружења, предузетнице, појединци		

Веза са стратешким циљем	3. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима		
Приоритет	3.2. Наставити подршку развоју предузетништва жена на селу		
Назив мјере	3.2.1. Провођење финансијских програма подршке за предузетнице на селу		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Подршка женама на селу у Републици Српској датира још из 2009. године када је извршена прва анализа стања и урађен први акциони план за унапређење положаја жена на селу као први те врсте у региону. Резултат ових активности је повећање учешћа женама регистрованим носиоцима газдинстава. Влада Републике Српске је усвојила Програм економског		

	оснаживања жена у руралним подручјима за период 2021-2025.година Правилником о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за капиталне инвестиције у пољопривредној производњи жене носиоци пољопривредних газдинстава се бодују са додатних 10 бодова. Такође, удружења жена у руралном подручју имају право на мјере подршке за финансирање пословних активности, за набавку обртних средстава и опреме, и то у износу до 50% од висине предрачунских средстава, као и подршку откупу пољопривредних производа (5% од вриједности откупљених производа). У оквиру мјере подршке у вези са ванредним потребама и помоћи, жене носиоци газдинстава које се нађу у ситуацијама отежаних економских и социјалних околности такође имају приоритет и додатно су бодоване за остваривање ове врсте помоћи. Подршку женама на селу је неопходно осмислити и у јединицама локалне самоуправе. Прилагођавањем постојећих и увођењем нових кредитних и гарантних линија би се такође олакшало пословање жена и добијање кредита и у овој области.		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст броја подржаних жена		20% на годишњем нивоу
	Раст износа финансијске подршке		10% на годишњем нивоу
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Финансијском подршком за жене на селу се омогућава њихово оснаживање и независност те јачање њихових пословних активности.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 1.400.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донатори		
Период спровођења мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде		
Носиоци спровођења мјере	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, јединице локалне самоуправе, Инвестиционо-развојна банка Републике Српске, Гарантни фонд Републике Српске		
Циљне групе	Жене на селу, удружења жена на селу, земљорадничке задруге		

Веза са стратешким циљем	3.Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима
Приоритет	3.2. Наставити подршку развоју предузетништва жена на селу
Назив мјере	3.2.2 Припрема и организовање обука за предузетнице на селу
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је у протеклом омогућивало бројне видове подршке женама на селу. Посебно важна је континуирана подршка кроз обуке жена које су специфичне и неопходне за ову област. На овај начин се јачају капацитети и знања жена у пословању у области пољопривреде и других области везаних за активности жена на селу. Ове обуке су важне како за жене носиоце и запослене у газдинствима и другим пословним субјектима, удружењима, задругама и другим организацијама које воде или окупљају жене. Такође, потребно је омогућити обуку и за жене које желе покренути пословање у

	овој области.		
Кључни стратешки пројекти			
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст броја обука за жене на селу годишњем нивоу		20% на годишњем нивоу
	Раст броја обучених жена на селу		30% на годишњем нивоу
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Обуком жена на селу омогућава се њихово оснаживање и независност те јачање њихових компетенција и вјештина у овој области.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 100.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере			
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде,		
Носиоци спровођења мјере	Министарство финансија, удружења жена, Гендер центар, Привредна комора Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе		
Циљне групе	Жене на селу		

Веза са стратешким циљем	3.Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима
Приоритет	3.3 Подршка развоју предузетништва жена у другим областима
Назив мјере	3.3.1. Подршка предузетницама у областима бриге, његе и других сличних области у сегменту услужних дјелатности
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Будући да су жене по својој природи осјетљивији дио друштва и да се осим радног сегмента живота велики дио живота жене односи и на испуњавање породичних обавеза међу којима је брига о дједи, старијима и породици у цјелини. Поред обавеза које жене имају према људима ту су и обавеза одржавања објеката у којим станују, припрема хране и друге обавезе.</p> <p>Све ове обавезе спадају и у тзв.неплаћени рад који скоро све жене обављају читав живот. Међутим, ове области имају и значајан потенцијал за покретање пословања те је потребно у наредном периоду анализирати регулативу у овој области те иницирати разне активности како би се у овим областима омогућило стварање бизниса и у складу са тим омогућили разни видови подршке.</p> <p>Поред ових активности по статистичким показатељима жене предузетнице су доминантне са својим углавном микро бизнисима у области фризерских и козметичких и других области везаних за здравље и љепоту као и областима везаним за рекреацију и очување здравља те здраву исхрану. С тиму вези потребно је у наредном периоду омогућити подршку овим областима како у подршци постојећим бизнисима тако и оснивању нових од стране жена. На овај начин се омогућава подршка свима женама које послују или желе покренути бизнис у овој области. За ове намјене могу се користити доступни извори средстава за самозапошљавање</p>

Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Раст броја субјеката које воде жене у овој области	-	20% годишње
	Повећан број области у којима је могуће покренути бизнис	-	10% годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Имајући у виду природну осјетљивост жена према слабијима и старијима те потребу за сталним унапређивањем и побољшањима живота за које су важне ове области реално је да ће стално расти број жена у овом сектору. Наведено ће омогућити повећање учешћа жена у пословању ове области те самим тим и њихово економско оснаживање и независност. Разним видовима подршке је неопходно подржати постојеће субјекте које воде жене у овој области као и оснивање нових субјеката од стране жена у овој области те унаприједити статистичко праћење ове области.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 500.000 КМ		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Министарство здравља		
Носиоци спровођења мјере	Завод за запошљавање Републике Српске, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе		
Циљне групе	Предузетнице, жене које желе покренути пословање у овој области		

Веза са стратешким циљем	3.Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима
Приоритет	3.3 Подршка развоју предузетништва жена у другим областима
Назив мјере	3.3.2. Подршка предузетницама у области креативне индустрије
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Креативне индустрије се сматрају кључним за развој динамичне и прогресивне економије. То је економија која запошљава прије свега младе, високо образоване људе и зауставља њихов одлазак из земље. Културне и креативне индустрије (ККИ) имају велики потенцијал за развој пословања али и међународно позиционирање и креирање позитивног имиџа Републике Српске. ККИ обухватају издавачку дјелатност, штампане медије, графичку индустрију, ИТ сектор и развој софтвера, маркетинг, музичку и филмску индустрију, дизајн, радио и телевизија, моду и старе занате. У наредном периоду ће се у овој области радити на: креирању политика, стратегија, законских и подзаконских аката, подстицајних и других мјера које подстичу развој и конкурентност сектора ККИ у Републици Српској, успостављању сарадње са регионалним и међународним партнерима (донатори, институције, организације, мреже и др.), развој инфраструктуру подршке (кластери, хаб-ови, научно истраживачки центри, и др.) како би сектор ККИ могао да се развија, умрежава и дјелује на глобалном тржишту, статистичком праћењу сектора ККИ, промоцији Републике Српске кроз остварене резултате у иновацијама и економији заснованој на знању и таленту. Имајући у виду да у областима креативне индустрије послује значајан број жена

	неопходно је подржати развој ових индустрија и покретање бизниса у овим областима. За ове намјене могу се користити доступни извори средстава за самозапошљавање		
Кључни стратешки пројекти	Доношење стратешког документа у области креативних индустрија		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Повећано учешће жена у у области културен и креативне индустрије	-	20% на годишњем новоу
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Имајући у виду природну креативност жена а посебно у овим областима реално је да ће стално расти број жена у овом сектору што ће омогућити повећање учешћа жена у пословању ове области те самим тим и њихово економско оснаживање и независност. Разним видовима подршке је неопходно подржати постојеће субјекте које воде жене у овој области као и оснивање нових субјеката од стране жена у овој области те унаприједити статистичко праћење ове области.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 300.000		
	Извор: Буџет Републике Српске, локални буџети, донаторска средства, други извори		
Период спровођења мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство просвјете и културе, Министарство привреде и предузетништва		
Носиоци спровођења мјере	Министарство привреде и предузетништва, Савјет за креативну индустрију, музеји, удружења жена, Завод за запошљавање Републике Српске, Гендер центар, Занатско-предузетничка комора Републике Српске, Развојна агенција Републике Српске, јединице локалне самоуправе		
Циљне групе	Предузетнице, жене које желе покренути пословање у овој области		

**ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРИЈЕДЛОГА
СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ПРЕДУЗЕТНИШТВА ЖЕНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА ПЕРИОД 2025–2031. ГОДИНА**

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Стратегије развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2025–2031. година садржан је у Амандману XXXII на члан 68. т. 8. Устава Републике Српске према којем, између осталог, Република Српска уређује и обезбјеђује основне циљеве и правце привредног развоја, као и члану 70. став 2. Устава Републике Српске којим је утврђено да Народна скупштина Републике Српске доноси законе, друге прописе и опште акте.

Сектор предузетништва жена, а тиме и израда стратегија и политика развоја предузетништва жена је у надлежности Министарства привреде и предузетништва према члану 30. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23).

Чланом 12. став 4 Закона о развоју малих и средњих предузећа („Службени гласник Републике Српске“, број 50/13, 84/19 и 115/24) предвиђено је доношење Стратегије развоја предузетништва жена а Стратегијом развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2021-2027. година предвиђена је подршка предузетништву жена Републике Српске.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2019–2023. година истекла је 2023. године и стога је урађен нови стратешки документ за област предузетништва жена под називом Стратегија развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2025–2031. година. У процесу израде Стратегије примјењена су начела

система стратешког планирања и управљања развојем утврђена Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 63/21).

Стратегија дефинише стратешке циљеве, приоритете и мјере у вези развоја предузетништва жена за период од 2025. до 2031. године, који су засновани на квалитативној и квантитативној анализи стања, евалуацији претходне Стратегије и досадашњим активностима развоја овог сектора, захтјевима ЕУ и потребама малих и средњих предузећа у власништву или сувласништву жена и самосталних предузетница.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Имајући у виду резултате спроведених анализа, истраживања и консултација у склопу израде ове стратегије, дефинисани су визија, мисија, стратешки циљеви и приоритети развоја предузетништва жена за период 2025–2031. година и то:

Стратешки циљ 1: Јачати конкурентност пословних субјеката које покрећу и воде предузетнице, који ће се реализовати кроз сљедеће приоритете: обезбиједити бољи приступ финансијама за предузетнице, унапређење доступности обука и подршка удруживању и умрежавању предузетница.

Стратешки циљ 2: 2. Унаприједити пословно окружење за даљи развој предузетништва жена ће се реализовати кроз ефикаснију примјену политике предузетништва жена и промоцију предузетништва жена.

Стратешки циљ 3: 3. Подржати развој предузетништва жена у специфичним областима ће се реализовати кроз сљедеће приоритете: подржати предузетнице у областима традиционалног занатства, наставити подршку развоју жена на селу и подршка развоју предузетништва жена у другим областима.

Програмски дио је додатно разрађен по мјерама, а у Стратегији је обухваћена и усклађеност са релевантним стратешким документима, индикативни финансијски оквир те имплементациони дио који обухвата координацију и финансирање провођења те мониторинг и евалуацију Стратегије. Праћење и реализација Стратегије је задатак Министарства привреде и предузетништва и свих осталих задужених институција и организација Републике Српске, које ће једном годишње радити извјештај о реализацији Стратегије.

Као резултат спровођења Стратегије у наредном периоду очекује се остварење сљедећих стратешких фокуса: а) Омогућити прелазак са повремене и ад хок подршке на системску подршку предузетништву жена на републичком и на локалном нивоу, б) Допринијети

већем учешћу предузетништва жена у привреди Републике Српске, в) Омогућити јачање предузетништва жена у свим дијеловима Републике Српске, г) Промовисати рад и улогу предузетница у привреди као узора будућим младим предузетницама које ће покренути свој бизнис, д) Осигурати већу директну и индиректну подршка предузетницама из домаћих и међународних извора, ђ) Омогућити очување области традиционалног занатства са фокусом на жене субјекте и организације које воде жене и е) Подржавати развој предузетништва жена у специфичним областима (креативне индустрије, ИКТ, брига и њега и друге области).

VI ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНOST ДОНОШЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

Потребна финансијска средства за спровођење Стратегије развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2025–2031. година оквирно износе 19.420.000 КМ, и односе се на подршку из Буџета Републике Српске, буџета локалних заједница, средствима из међународних пројеката, донаторских програма и разних облика финансијске и техничке подршке, средстава привредних субјеката и истраживачко-развојних институција и других доступних извора средстава.

За реализацију одређених активности нису потребна додатна финансијска средства, јер се спроводе у оквиру обављања редовних активности надлежних институција Републике Српске.